

PASVALIO RAJONO BENDROJO PLANO KEITIMAS (KOREGUOJANT ARBA KEIČIANT KRAŠTOVAIZDŽIO IR GAMTINIO KARKASO SPRENDINIUS)

BENDRŲJŲ SPRENDINIŲ FORMAVIMAS

STRATEGINIO PASEKMIŲ APLINKAI VERTINIMO ATASKAITA

BENDROJO PLANAVIMO ORGANIZATORIUS

**Pasvalio rajono savivaldybės administracijos
direktorius**

BENDROJO PLANO RENGĖJAS

UAB "EUROINTEGRACIJOS PROJEKTAI"

PROJEKTO VADOVAS:

Architektas Laurynas Byla (A 1576)

Vilnius, 2019

Turinys

1. ĮVADAS.....	3
2. BENDROJO PLANO TURINYS, PAGRINDINIAI TIKSLAI IR SĄSAJA SU KITAIŠ PLANAIŠ IR PROGRAMOMIŠ.....	4
2.1. Bendrojo plano turinys.....	4
2.2. Bendrojo plano pagrindiniai tikslai.....	5
2.3. Bendrojo plano sąsaja su kitais planais ir programomis.....	5
3. ESAMA APLINKOS BŪKLĖ IR JOS POKYČIAI JEI BENDROJO PLANO SPRENDINIAI NEBUS ĮGYVENDINTI.....	12
3.1. Esama aplinkos būklė.....	12
3.2. Esamos aplinkos būklės pokyčiai, jei bendrojo plano sprendiniai nebus įgyvendinti.....	15
4. TERITORIJŲ, KURIOS GALI BŪTI REIKŠMINGAI PAVEIKTOS, APLINKOS CHARAKTERISTIKOS.....	18
4.1. Saugomos gamtinės teritorijos, kurios gali būti paveiktos bendrojo plano pakeitimų.....	18
4.2. Gamtos paveldo objektai.....	24
4.3. Kultūros paveldas.....	25
5. SU BENDRUOJU PLANU SUSIJUSIOS APLINKOS APSAUGOS PROBLEMOS, YPAČ ATKREIPIANT DĖMESĮ Į PROBLEMAS, SUSIJUSIAS SU APLINKOS APSAUGAI SVARBIOMIŠ TERITORIJOMIŠ.....	34
6. TARPTAUTINIŲ, EUROPOS BENDRIJOS ARBA NACIONALINIŲ LYGMENIŲ NUSTATYTI APLINKOS APSAUGOS IR NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS TIKSLAI, SUSIJĘ SU BENDRUOJU PLANU, KAIP RENGIANT PLANĄ AR PROGRAMĄ ATSIŽVELGTA Į ŠIUOS TIKSLUS IR APLINKOS APSAUGĄ	36
7. GALIMOS REIKŠMINGOS TIESIOGINĖS, NETIESIOGINĖS, KAUPIAMOSIOS, SĄVEIKAUJANČIOS (SINERGETINĖS), TRUMPALAIKĖS, VIDUTINĖS TRUKMĖS, ILGALAIKĖS, NUOLATINĖS, LAIKINOS, TEIGIAMOS IR NEIGIAMOS PASEKMĖS APLINKAI, TAIP PAT BIOLOGINEI ĮVAIROVEI, VISUOMENEI IR JOS SVEIKATAI, GYVŪNIJAI, AUGALIJAI, DIRVOŽEMIUI, VANDENIUI, ORUI, KLIMATUI, MATERIALIAJAM TURTUI, KULTŪROS PAVELDAI (ĮSKAITANT URBANISTINĮ, ARCHITEKTŪRINĮ IR ARCHEOLOGINĮ PAVELDĄ), KRAŠTOVAIZDŽIUI IR ŠIŲ VEIKSNIŲ TARPUSAVIO SĄVEIKAI.....	39
7.1. Pastabos ir komentarai dėl bendrojo plano koncepcijos pasekmių kultūros paveldui.....	43
7.2. Pastabos ir komentarai dėl bendrojo plano koncepcijos pasekmių visuomenės sveikatai.....	44
8. PRIEMONĖS BENDROJO PLANO ĮGYVENDINIMO REIKŠMINGOMS NEIGIAMOMS PASEKMĖMS APLINKAI IŠVENGTI, SUMAŽINTI AR KOMPENSUOTI.....	44
9. PASIRINKTŲ BENDROJO PLANO ĮGYVENDINIMO ALTERNATYVŲ APRAŠYMAS, PRIEŽASTYS, DĖL KURIŲ PASIRINKTOS SVARSTYTOS PLANO AR PROGRAMOS ALTERNATYVOS.....	45
10. VERTINIMO, ĮSKAITANT VISUS SUNKUMUS (TECHNINIUS TRŪKUMUS ARBA NEPAKANKAMAS PRAKTINES ŽINIAS IR ĮGŪDŽIUS), SU KURIAIŠ SUSIDURTA KAUPIANT REIKIAMĄ INFORMACIJĄ, APRAŠYMAS.....	49
11. NUMATYTŲ TAIKYTI STEBĖSENOS (MONITORINGO) PRIEMONIŲ APRAŠYMAS.....	50

GRAFINĖ DALIS:

1. Esama būklė: pagrindinis brėžinys.
2. Konceptija: kokybinės plėtros alternatyva.

1. ĮVADAS

Šioje byloje pateikiama *Pasvalio rajono bendrojo plano keitimo (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius)* strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita. Strateginis pasekmių aplinkai vertinimas atliekamas pagal Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 967, bei **pagal Starteginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumentą, kuris buvo iš anksto suderintas su proceso dalyviais** Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos apraše nustatyta tvarka.

Pasvalio rajono bendrojo plano keitimo (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius) strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tikslai yra šie:

- nustatyti, apibūdinti ir įvertinti galimas reikšmingas Pasvalio rajono bendrojo plano keitimo įgyvendinimo pasekmes aplinkai;
- užtikrinti, kad bus konsultuojamasi su atitinkamomis valstybės ir savivaldybių institucijomis, visuomene, atsižvelgiama į šių konsultacijų ir kitų viešumą užtikrinančių procedūrų rezultatus;
- užtikrinti, kad Pasvalio rajono bendrojo plano keitimo planavimo organizatorius turės išsamią ir patikimą informaciją apie galimas reikšmingas rengiamo bendrojo plano įgyvendinimo pasekmes aplinkai ir atsižvelgs į ją.

Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo metu nustatoma, kaip koncepcijos alternatyvų įgyvendinimas galėtų turėti reikšmingas pasekmes aplinkai, išsamiai nagrinėjami visi dokumente numatyti vertinimo apimties nustatymo klausimai ir pateikiama informacija, nurodyta Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo 2 priede.

Pasvalio rajono bendrojo plano keitimo rengimo pagrindas: „Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2019 m. birželio mėn. 26 d. sprendimas Nr. T1-144 „Dėl Pasvalio rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius)“.

Planavimo organizatorius: Pasvalio rajono savivaldybės administracijos direktorius (Vytauto Didžiojo a. 1, LT–39143 Pasvalys, tel. (8 451) 54 101, faks. (8 451) 54 130, el. paštas rastine@pasvalys.lt).

Plano rengėjas: UAB „Eurointegracijos projektai“ (Savanorių 222, Vilnius, tel.

(+370) 5 2460177, el. paštas info@eip.lt. Projekto vadovas – architektas Laurynas Byla (architekto kvalifikacijos Nr. A 1576).

Bendroju planu planuojama teritorija užima apie 1289 km² plotą. Bendrasis planas rengiamas, vadovaujantis 2019-04-01 Paslaugų viešojo pirkimo sutartimi Nr. ASR-130, Planavimo darbų programa, Planavimo sąlygomis, Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. sausio 2 d. įsakymu Nr. D1-8, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymu (suvestinė redakcija nuo 2018-11-01 iki 2019-10-31) bei kitais teritorijų planavimą reguliuojančiais teisės aktais.

2. BENDROJO PLANO TURINYS, PAGRINDINIAI TIKSLAI IR SAŪSAJA SU KITAIŠ PLANAIS IR PROGRAMOMIS

2.1. Bendrojo plano turinys

Parengtą *Pasvalio rajono bendrojo plano keitimą (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius)* sudarys:

1. Aiškinamasis raštas (tekstinė dalis, kurioje aprašomi planavimo tikslai, uždaviniai, esama būklė, paaiškinami koncepcijos ir bendrojo plano sprendiniai);
2. Brėžiniai (esamos būklės įvertinimo, koncepcijos, konkrečių sprendinių brėžiniai).
3. Procedūrų dokumentai:
 - a) savivaldybės tarybos sprendimas dėl savivaldybės bendrojo plano rengimo pradžios ir tikslų;
 - b) planavimo darbų programa;
 - c) planavimo sąlygos;
 - d) planavimo organizatoriaus pritarimas koncepcijai;
 - e) SPAV ataskaita;
 - f) nepriklausomo profesinio vertinimo išvada dėl koncepcijos, jei planavimo darbų programoje numatyta vertinimą atlikti;
 - g) visuomenės dalyvavimo ataskaita;
 - h) Teritorijų planavimo komisijos posėdžio protokolas;
 - i) teritorijų planavimo valstybinę priežiūrą atliekančios institucijos savivaldybės bendrojo plano patikrinimo aktas.

Šiuo metu yra parengta:

1. *Pasvalio rajono bendrojo plano keitimo (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius)* esamos būklės analizė;
2. Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumentas;
3. *Pasvalio rajono bendrojo plano keitimo (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius)* bendrieji sprendiniai (koncepcija);
4. Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita.

2.2. Bendrojo plano pagrindiniai tikslai

Pasvalio rajono bendrojo plano keitimo (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius) rengimo tikslai nurodyti planavimo darbų programoje:

1. sudaryti sąlygas darniai savivaldybės teritorijos raidai, nuosekliai erdvinės ir funkcinės integracijos politikai įgyvendinti, kompleksiskai spręsti socialinius, ekonominius, ekologinius uždavinius;
2. nustatyti gyvenamųjų vietovių, inžinerinės ir socialinės infrastruktūros, kitų savivaldybei svarbių socialinės ekonominės veiklos sričių vystymo ir įgyvendinimo gaires, plėtrai reikalingas teritorijas;
3. sudaryti sąlygas racionaliam rajono gamtinių, žemės gelmių ir energijos išteklių naudojimui ir atkūrimui;
4. numatyti rajono gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio savitumo, gamtos ir nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimą, tikslingą naudojimą ir pažinimą, ekologiškai pusiausvyrai būtino gamtinio karkaso formavimą;
5. kurti sveiką, saugią, darnią gyvenamąją aplinką ir visavertes gyvenimo sąlygas gyvenamosiose vietovėse;
6. sudaryti sąlygas privačioms investicijoms, kuriančioms socialinę ir ekonominę gerovę, tinkamas kokybės gyvenimo sąlygas;
7. derinti fizinių ir juridinių asmenų ar jų grupių, savivaldybių ir valstybės interesus dėl teritorijos naudojimo ir veiklos plėtojimo teritorijoje sąlygų;
8. sudaryti sąlygas racionaliam žemės naudojimui ir žemės ūkio veiklai skatinti.

2.3. Bendrojo plano sąsaja su kitais planais ir programomis

Pasvalio rajono bendrojo plano keitimo (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius) planavimo sąlygose nurodyti du tiesiogiai su bendruoju planu susiję teritorijų planavimo dokumentai:

Panevėžio apskrities teritorijos bendrasis (generalinis) planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-12-12 nutarimu Nr. 1531;

Nacionalinis kraštovaizdžio tvarkymo planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015-10-02 įsakymu nr. D1-703;

Pagal galiojančius *Panevėžio apskrities teritorijos bendrojo (generalinio) plano sprendinius* *Pasvalio rajono* teritorija patenka į tokias reglamentines teritorijas:

- **IIa Krm (instituciškai organizuota konservacija, ekstensyvi rekreacija ir tausojantis miškų ūkis).**
- **IIIb kmr (įstatymiškai organizuota konservacija, tausojantis miškų ūkis ir ekstensyvi rekreacija);**
- **IV žrk (tausojantis žemės ūkis, ekstensyvi rekreacija ir įstatymiškai organizuota konservacija);**
- **Va žm (tausojantis žemės ūkis ir tausojantis miškų ūkis);**
- **Vb m(M)ž (įvairaus pobūdžio miškų ūkis ir tausojantis žemės ūkis);**

• **Vc ŽM (intensyvus miškų ir žemės ūkis)**

IIa Krm (instituciškai organizuota konservacija, ekstensyvi rekreacija ir tausojantis miškų ūkis). Kompleksas apima Biržų regioninio parko teritorijos dalį, esančią Pasvalio rajone, ir gretimas teritorijas aplink Pasvalio miestą, išsitiesusias tarp Pasvalio miesto ir minėto regioninio parko, taip pat į pietvakarius už Pasvalio miesto. Instituciškai organizuota konservacija numatyta Biržų regioniniame parke, čia prioritetas teiktinas ekosistemas saugančiai konservacinei veiklai. Tausojanti rekreacija numatyta Biržų regioninio parko ribose, taip pat Pasvalio apylinkėse, nesudarant didelių rekreacinių kompleksų, kuriant minimalią rekreacinės infrastruktūros sistemą.

III b krm (įstatymiškai organizuota konservacija, tausojantis miškų ūkis ir ekstensyvi rekreacija). Įstatymiškai organizuota konservacija numatoma Žaliosios girios biosferos poligone, kuriame prioritetas teiktinas ekosistemas saugančiai konservacinei veiklai, ribojančiai ūkinės veiklos intensyvumą. Nedidelė Pasvalio rajono pietrytinė dalis ribojasi su minėtu biosferos paligone ir patenka į šio reglamento zoną. Papildomi ūkinės veiklos prioritetai šioje teritorijoje tausojantis miškų ūkis arba ekstensyvi rekreacinė veikla.

IV žrk (tausojantis žemės ūkis, ekstensyvi rekreacija ir įstatymiškai organizuota konservacija). Tausojantis žemės ūkis numatomas teritorijose, kuriose žemdirbystę riboja reikalavimas saugoti dirvožemius nuo vandens ir vėjo erozijos, saugoti požeminius vandenis, saugoti paviršinius vandenis nuo užterštumo. Į šio reglamento teritoriją patenka pietinė Pasvalio rajono dalis, kurioje yra Savlios, Lėvens, Pyvesos ir Įstros upės.

Va žm (tausojantis žemės ūkis ir miškų ūkis). Šis funkcinių prioritetų kompleksas apima tausojančio žemės ūkio teritorijas vidutiniškai našių ir našių žemių rajonuose šiaurinėje ir šiaurės vakarinėje Pasvalio rajono dalyse. Tausojanti miškų ūkio veikla numatoma arealuose, kuriuose vyrauja miškai, priskirti I–III miškų grupėms.

Vb m(M)ž (įvairaus pobūdžio miškų ūkis ir tausojantis žemės ūkis). Šis funkcinių prioritetų kompleksas apima tausojančio žemės ūkio teritorijas vidutiniškai našių ir našių žemių rajonuose pietvakarinėje Pasvalio rajono dalyje. Tausojantis žemės ūkis taip pat numatytas karsto zonoje, jautriausiose gamtinio karkaso, ekotinklo teritorijose. Intensyvi miškų ūkio veikla numatoma rajono pietvakarinėje dalyje esančiuose arealuose, kuriuose vyrauja eksploataciniai (IV grupės) miškų plotai, nepatenkantys į jautriausias gamtinio karkaso teritorijas. Tausojanti miškų ūkio veikla – karstinio regiono arealuose, kuriuose vyrauja miškai, priskirti I–III miškų grupėms, zonose, kuriose prioritetas teikiamas ekosistemas saugančiai konservacinei veiklai.

Vc ŽM (intensyvus miškų ir žemės ūkis). Šis funkcinių prioritetų kompleksas apima intensyvaus žemės ūkio teritorijas vidutiniškai našių ir našių žemių rajone pietrytinėje Pasvalio rajono dalyje. Šioje, į jautriausias gamtinio karkaso teritorijas nepatenkančioje zonoje taip pat prioritetas skiriamas intensyviai miškų ūkio veiklai.

Pagal *Lietuvos Respublikos nacionalinio kraštovaizdžio tvarkymo plano* sprendinius, *Pasvalio rajono* teritorija patenka į tokias kraštovaizdžio tvarkymo reglamentavimo kryptis:

- **B** – Ypatinę konservacinę bei rekreacinę vertę turinčių teritorijų tvarų naudojimą ir vertybių išsaugojimą užtikrinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija.
 - **2** – Integruoti konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentai;

- **D** – Bioprodukcinio naudojimo racionalų ekologinį reguliavimą užtikrinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija
 - **4a** – Tausojančio bioprodukcinio naudojimo ir konservacijos reglamentai;
 - **4b** – Tausojančio bioprodukcinio naudojimo karstiniame regione reglamentai;
 - **4c** – Tausojančio bioprodukcinio naudojimo reglamentai
- **E** – Intensyvių bioprodukcinių naudojimą skatinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija.
 - **5** – intensyvaus bioprodukcinio naudojimo reglamentai.
- **F** – Esamų bei perspektyvių urbanizacijai skirtų teritorijų tvarkymo reglamentų formavimo strategija.
 - **6a** – Ekstensyvios urbanizacijos reglamentai.

Pasvalio rajono bendrojo plano keitimas (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius) taip pat susijęs ir su kitais 1 lentelėje išvardintais planais ir programomis. Planai ir programos – tai nacionalinio, regioninio, rajono ar vietovės lygmens planavimo dokumentai (*veiksmų planai ir programos, plėtros planai (programavimo dokumentai), ūkio šakų plėtros planai ir programos, strategijos, koncepcijos, teritorijų planavimo dokumentai ir kita, įskaitant planus ir programas, prie kurių finansavimo prisideda Europos Bendrija*), kurie rengiami, tvirtinami ir (arba) priimami pagal galiojančius teisės aktus ar kompetenciją, įgyvendinant viešąjį administravimą, ir kurių įgyvendinimo pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai, įskaitant tokių planų ir programų visišką ar dalinį pakeitimą (Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo 4 skyrius).

1. lentelė. Planai ir programos, susiję su Pasvalio rajono bendrojo plano keitimu (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius).

Eil. Nr.	Plano pavadinimas
Bendrieji planai	
1.	Panevėžio apskrities teritorijos bendrasis (generalinis) planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-12-12 nutarimu Nr. 1531;
2.	Pasvalio rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas, 2008 m., T00030816
3.	Pasvalio miesto teritorijos bendrasis planas, 2012 m., T00033408
4.	Joniškėlio miesto teritorijos bendrasis planas, 2015 m., T00076919
Specialieji planai	
1.	Nacionalinis kraštovaizdžio tvarkymo planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015-10-02 įsakymu nr. D1-703
2.	Žemės paėmimo visuomenės poreikiams (Europinio standarto geležinkelio linijai kaunas-Lietuvos ir Latvijos valstybių siena Pasvalio rajono savivaldybės teritorijoje) projektas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018-09-27 sprendimu Nr. 1P-386-(1.17 E.)
3.	Pasvalio rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialusis planas, 2010 m., T00032099
4.	Grūžių valstybinio botaninio-zoologinio draustinio ribų planas, 2015 m., T00075836

5.	Biržų regioninio parko tvarkymo planas, 2010 m., T00053006 ribų planas
6.	Biržų regioninio parko ir jo zonų ribų planas, 2009 m., T00052675
7.	Pasvalio rajono teritorijos vietinės reikšmės viešųjų kelių tinklo išdėstymo žemėtvarkos schema, 2009 m., 005672000164
8.	Pasvalio rajono teritorijos miškų išdėstymo žemėtvarkos schema, 2005 m., T00031643
Detalieji planai	
1.	
Programos	
1.	2011–2020 metų valstybinė sporto plėtros strategija patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2011 m. kovo 24 d. nutarimu Nr. XI-1296.
2.	2014-2020 metų Europos Sąjungos struktūrinių fondų investicijų veiksmų programa, patvirtinta Europos Komisijos 2014 m. rugsėjo 8 d. sprendimu Nr. C(2014)6397).
3.	Lietuvos kultūros politikos nuostatos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 14 d. nutarimu Nr. 542.
4.	Lietuvos Respublikos kraštovaizdžio politikos kryptių aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gruodžio 1 d. nutarimu Nr. 1526 (aktuali redakcija nuo 2014-01-29).
5.	Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2014 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. XII-964 (aktuali redakcija nuo 2019-10-22).
6.	Nacionalinė darnaus vystymosi strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 11 d. nutarimu Nr. 1160 (aktuali redakcija nuo 2011-04-08).
7.	Nacionalinė klimato kaitos valdymo politikos strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. lapkričio 6 d. nutarimu Nr. XI-2375.
8.	Nacionalinės integralios paveldosaugos strategijos metmenys, patvirtinti Valstybinės paminklosaugos komisijos 2004-11-19 sprendimu Nr. 105 (Žin., 2004-12-07, Nr. 175-6516).
9.	Nacionalinės pažangos 2014–2020 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. lapkričio 28 d. nutarimu Nr. 1482 (aktuali redakcija nuo 2016-12-13).
10.	Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos įstatymas, 2003 m. birželio 10 d. Nr. IX-1607 (aktuali redakcija nuo 2019-05-01).
11.	Švietimo įstaigų sporto aikštynų atnaujinimo programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017-05-02 įsakymu Nr. V-323
12.	Valstybės ilgalaikės raidos strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. IX-1187.
13.	Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gegužės 15 d. nutarimu Nr. XI-2015.
14.	Nacionalinė aplinkos apsaugos strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2015 m. balandžio 16 d. nutarimu Nr. XII-1626.
15.	Valstybinė aplinkos monitoringo 2018–2023 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. spalio 5 d. nutarimu Nr. 996.
16.	Valstybinis atliekų tvarkymo 2014–2020 metų planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. gruodžio 1 d. įsakymu Nr. D1-967 (aktuali redakcija nuo 2018-12-08).
17.	Pasvalio rajono savivaldybės 2019-2021 m. strateginės veiklos planas, patvirtintas 2019-02-20 Pasvalio rajono savivaldybės sprendimu Nr. T1-20

Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašas nereikalauja pateikti teisės aktų susijusių su rengiamu bendroju planu. Tačiau dauguma šių teisės aktų buvo nurodyti bendrojo plano planavimo sąlygų sąvade arba strateginio pasekmių aplinkai vertinimo

subjektų, todėl šiame dokumente pateikiamas sąrašas teisės aktų, susijusių su rengiamu bendroju planu.

2. lentelė. Teisės aktai, susiję su Pasvalio rajono bendrojo plano keitimu (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius) (išvardinti abėcėline tvarka).

Eil. Nr.	Teisės aktai
1.	Atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų plotų normų ir priklausomųjų želdynų normų (plotų) nustatymo tvarkos aprašas (Žin., 2007, Nr. 137-5624; 2010, Nr. 149-7655; TAR, 2014-01-20, Nr. 298; 2017-05-29, Nr. 9007).
2.	Automobilių kelių juostos naudojimo inžineriniams tinklams kloti bendrosios taisyklės BT ITK 09 (Žin. 2009, Nr. 133-5825; TAR, 2018-02-13, Nr. 2204).
3.	Elektros tinklų apsaugos taisyklės (Žin., 2010, Nr. 39-1877; 2011, Nr. 14-627; 2012, Nr. 147-7584, TAR, 2019-11-21, Nr. 18565).
4.	Gaisrinės saugos normos teritorijų planavimo dokumentams rengti (TAR, 2014-02-10, Nr. 1364).
5.	Gamtinio karkaso nuostatai (Žin., 2010, Nr. 87-4619; 2012, Nr. 84-4425; 2014, Nr. 2014-00264, TAR, 2015-10-28, Nr. 16984; 2015-11-09, Nr. 17788; 2017-10-27, Nr. 16969).
6.	Integruotos geoinformacinės sistemos (InGIS) geoduomenų specifikacija (Žin., 2000, Nr. 36–1019).
7.	Kelių eismo sąlygų kontrolės tvarkos aprašas (Žin., 2005, Nr. 130-4700, 2009, Nr. 11-435; TAR, 2013-12-31, Nr. 268; 2015-09-11, Nr. 13758; 2018-06-28, Nr. 10725).
8.	Kelių priežiūros tvarkos aprašas (Žin., 2004, Nr. 25-771; 2007, Nr. 37-1357, 2008, Nr. 142-5651; TAR, 2017-03-27, Nr. 4889).
9.	KTR 1.01:2008 „Automobilių keliai“ (Žin., 2008, Nr. 9-322; 2012, Nr. 55-2744; TAR, 2014-12-18, Nr. 19986).
10.	Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymas Nr. I–223 (aktuali redakcija nuo 2018-07-01).
11.	Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007-10-18 įsakymas Nr. D1-515 „Dėl nuotekų tvarkymo reglamento patvirtinimo“ (aktuali redakcija nuo 2019-11-01).
12.	Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymas Nr. IX-2135 (aktuali redakcija nuo 2018-12-15) .
13.	Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymas Nr. X-764 (aktuali redakcija nuo 2019-05-02).
14.	Lietuvos Respublikos kelių įstatymas Nr. I-891 (aktuali redakcija nuo 2019-11-01).
15.	Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2005-04-29 įsakymas Nr. IV-190 „Dėl nekilnojamųjų kultūros vertybių pripažinimo saugomomis“ (aktuali redakcija nuo 2018-08-29).
16.	Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas Nr. I-733 (aktuali redakcija nuo 2019-08-01).
17.	Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo Nr. I-1495 pakeitimo įstatymas (TAR, 2017-07-05, Nr. 11562).
18.	Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymas Nr. VIII–2043 (aktuali redakcija nuo 2019-04-01).
19.	Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas Nr. I–301 (aktuali redakcija nuo 2019-05-01).
20.	Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo dokumentų registro nuostatai (aktuali redakcija nuo 2013-10-31).
21.	Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas Nr. I-1120 (aktuali redakcija nuo 2019-11-01).
22.	Lietuvos Respublikos transporto veiklos pagrindų įstatymas Nr. I-1863 (aktuali redakcija nuo 2019-05-01).
23.	Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymas Nr. IX-2499 (aktuali redakcija nuo 2019-01-01).
24.	Lietuvos Respublikos želdynų įstatymas Nr. X-124 (aktuali redakcija nuo 2019-11-01).
25.	Lietuvos Respublikos žemės įstatymas Nr. I-446 (aktuali redakcija nuo 2019-11-01) .
26.	Pagrindinės žemės naudojimo paskirties ir būdo nustatymo ir keitimo tvarkos bei sąlygų aprašas (Teisės aktų

	registras, 2014-01-20, Nr. 2014-00283; 2017-12-22, Nr. 20919).
27.	Paveldo tvarkybos darbų reglamentas PTR 2.12.01:2006 „Urbanistinės struktūros. Bendrieji reikalavimai“ (Žin., 2006, Nr. 53–1951).
28.	Paveldo tvarkybos darbų reglamentas PTR 2.13.01:2011 „Archeologinio paveldo tvarkyba“ (Žin., 2011, Nr. 09–5162).
29.	Paviršinio vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo taisyklės (Žin., 2001, Nr. 95–3372; 2002, Nr.105–4732; 2007, Nr. 23–892; 2012, Nr. 82–4302; 2013, Nr. 30–1489; TAR, 2018-12-28, Nr. 21796; 2019-05-27, Nr. 8318).
30.	Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašas (aktuali redakcija nuo 2014-12-31).
31.	Sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklės (Žin., 2004, Nr. 134–4878; 2009, Nr. 152–6849; 2011, Nr. 6–2201; 2014, Nr. 2014–01536, TAR, 2015-07-08, Nr. 11126; 2016-04-29, Nr. 10732).
32.	Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos (aktuali redakcija nuo 2019-11-01).
33.	STR 2.06.04:2014 „Gatvės ir vietinės reikšmės keliai. Bendrieji reikalavimai“ (TAR, 2014-06-17, Nr. 2014-07690; 2014-12-23, Nr. 20578; 2016-12-01, Nr. 27965; 2017-07-25, Nr. 12607).
34.	Teritorijų planavimo erdvinių duomenų specifikacija (TAR, 2014-01-22 Nr. 2014-00398; 2018-07-27, Nr. 12540).
35.	Visuomenės informavimo ir dalyvavimo teritorijų planavimo procese nuostatai (aktuali redakcija nuo 2018-11-10).
36.	Visuomenės informavimo, konsultavimo ir dalyvavimo priimant sprendimus dėl teritorijų planavimo nuostatai (aktuali redakcija nuo 2018-11-10).
37.	Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymas Nr. IX–886 (aktuali redakcija nuo 2019-05-01).
38.	Žemės naudojimo būdų turinio aprašas (TAR, 2013-12-31, Nr. 248).
Kita	
1.	Lietuvos Respublikos kultūros vertybių registras.

3. ESAMA APLINKOS BŪKLĖ IR JOS POKYČIAI JEI BENDROJO PLANO SPRENDINIAI NEBUS ĮGYVENDINTI

3.1. Esama aplinkos būklė

Pasvalio rajono bendrojo plano keitimas (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius) apima apie 128 888 ha plotą, tai yra visą Pasvalio rajono savivaldybės teritorijos plotą.

Pasvalio rajonas plyti šiaurės Lietuvoje, Panevėžio apskrityje, užima 1 289 km² teritoriją. Rajonas šiaurėje ribojasi su Latvija, vakaruose – Pakruojo, pietuose – Panevėžio, o rytuose – Biržų rajonų savivaldybėmis.

Rajone 2019 m. sausio 1 d. gyveno 23 376 žmonės. Dauguma gyventojų įsikūrę kaimuose ir nedideliuose miesteliuose: Pasvalyje ir Joniškėlyje – 7 534 gyv., kaimuose ir miesteliuose – 15 842 gyv.

Pasvalio rajonas užima apie 2 proc. Lietuvos teritorijos ir yra suskirstytas į 11 seniūnijų: Daujėnų, Joniškėlio apylinkių, Joniškėlio miesto, Krinčino, Namišių, Pasvalio apylinkių, Pasvalio miesto, Pumpėnų, Pušaloto, Saločių, Vaškų.

Pasvalio savivaldybę kerta tarptautinė ir šalies mastu svarbi ašis: Lenkijos siena–Kaunas–Panevėžys–Latvijos siena, sutampanti su 1 tarptautiniu transporto koridoriumi (europinis magistralinis kelias E 67 „Via Baltica“) bei regioninė (ašis Biržai–Pasvalys–Joniškėlis–Pakruojis, sutampanti su krašto keliais 125, 150).

Rajonas priskiriamas agrariniams miškingams arba mažai miškingams lygumų arealams, kuriuose konfliktines situacijas sudaro karstiniai procesai, bioprodukcinio ūkio vystymo interesai ir gamtinio karkaso realizavimas (pasižymi dideliu problemišku).

Gyventojai

Per pastaruosius 13 metų (nuo 2006 m. rengto ir 2007 m. patvirtinto) Pasvalio rajono bendrojo plano iki 2019 metų pradžios, Pasvalio rajone gyventojų stipriai sumažėjo (-29 proc.). Šis sumažėjimas yra didesnis nei Lietuvos vidurkis ir vienas didžiausių Panevėžio apskrityje.

Kaip ir buvo prognozuota ankstesnio Bendrojo plano rengimo metu, spartus gimusiųjų Pasvalio rajone gyventojų skaičiaus mažėjimas viršijantis Panevėžio apskrities ir Lietuvos gimusiųjų mažėjimo rodiklį turi neigiamą įtaką tiek bendram rajono gyventojų skaičiui, tiek gyventojų struktūrai (vaikų, darbingo ir pensinio amžiaus gyventojų) kaitai, bei sąlygoja tolimesnį gyventojų senėjimą. Gimusiųjų skaičius Pasvalio rajone ir toliau turi mažėjimo tendencijas (2001 m. 390 gimusieji, 2005 m. 284 gimusieji, 2018 metais 207 gimusieji).

Mirtingumas absoliučia reikšme tiek nuo ankstesnio bendrojo plano, tiek per paskutiniuosius

metus nebedidėja, bet mažėja (2001 m. 469 mirusiųjų, 2005 m. 516 mirusiųjų, 2018 metais 418 mirusiųjų), tačiau išvestinis rodiklis tenkantis 1000 gyventojų toliau išlieka aukštas su didėjimo tendencija. Absoliutaus mirčių skaičiaus sumažėjimą galima sieti tik su tuo, kad rajone labai stipriai sumažėjo gyventojų skaičius.

Atsižvelgiant į gyventojų skaičiaus pokyčio tendencijas ir jas lemiančias priežastis galima teigti, kad gyventojų amžiaus senėjimo ir bendro skaičiaus mažėjimo tendencijos Pasvalio rajone artimiausiu metu nesikeis.

Gyventojų užimtumas

Pasvalio rajone nedarbo lygis yra žymiai didesnis nei Lietuvoje ir Panevėžio apskrityje. Nuo 2014 m. iki 2017 m. registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus santykis šalyje ir Panevėžio apskrityje mažėjo, tačiau Pasvalio rajone šis rodiklis išlieka didesnis nei apskrities ar šalies vidurkis (skirtumas sudaro ~4 proc. nuo šalies vidurkio, t. y. nedarbas 42 proc. didesnis nei Lietuvos vidurkis).

Nors gyventojų užimtumo tendencijos ir teigiamos, bendras jų užimtumas yra -17 proc. mažesnis nei Lietuvos vidurkis. Užimti gyventojai sudaro – 55,6 proc. visų rajono gyventojų.

Ekonominė aplinka

Veikiančių ūkio subjektų ir įmonių skaičius nuo 2015 m. pradžios iki 2019 m. pradžios padidėjo, beveik 22 proc. Šis augimas buvo didesnis nei tuo pačiu laikotarpiu Lietuvoje (+13,9 proc.).

Kadangi bendras darbuotojų skaičius ūkio subjektuose ir įmonėse beveik nesikeitė, šis padidėjimas siejamas su įmonių smulkėjimu. Tai gali būti vertintina kaip teigiama tendencija, kadangi didesnis skaičius smulkių įmonių yra atsparesnis ekonominiams sukrėtimams palygint su keletu stambių įmonių, kadangi mažesnės įmonės gali greičiau prisitaikyti prie kintančių rinkos poreikių.

Žemės ūkis

Pasvalio rajone vyrauja derlingi priemolio ir molio dirvožemiai. Rajono žemės – vienos derlingiausių šalyje, todėl intensyviai naudojamos. Miškingumas rajono teritorijoje kaip ir visoje Lietuvoje buvo pastovus, mažai keitėsi ir 2017 m. užėmė 16,8 proc. rajono teritorijos. Pažymėtina, kad dėl didelio derlingumo žemė labiau naudojama žemės ūkiui, o miškingumas yra ženkliai mažesnis už Panevėžio apskrities (28,6 proc.) ir Lietuvos (33,6 proc.) vidurkį.

Didelis Pasvalio rajono dirvožemių našumo balas palankus žemės ūkio vystymui: tradicinių kultūrų auginimui, ekologinės žemdirbystės plėtrai.

Rajone dominuoja smulkūs, nespecializuoti ūkiai. Nors vidutinis statistinis ūkio plotas yra ~24 ha ir yra didesnis nei Lietuvoje, tačiau ūkiai nuo 0 iki 5 ha sudaro 63,5 proc. visų ūkių

skaičiaus. Atsižvelgiant į tokių smulkių ūkių rentabilumą, galima pagrįstai teigti, kad dauguma Pasvalio rajono ūkių, nevykdant kooperacijos, yra mažai konkurencingi, juose nėra sukuriamas kapitalas būtinas plėtrai, investicijoms į našias, leidžiančias užtikrinti kokybiškos žemės ūkio produkcijos gamybą technologijas.

Pasvalio rajono socialinis-ekonominis vystymasis didele dalimi priklausys nuo tolimesnės žemės ūkio sektoriaus, kaimiškųjų vietovių plėtros.

Gamtinis karkasas

Gamtinis karkasas Pasvalio rajone jungia gana įvairios paskirties teritorijas – gamtinius draustinius, valstybinius parkus, apsaugos zonas, saugomus gamtos išteklių sklypus, įvairias rekreacines, miškų ūkio, taip pat ribojamos ir neribojamos agrarinės veiklos zonas.

Visos gamtiniam karkasui priskiriamos teritorijos Pasvalio rajone užima ~42 proc. visos rajono teritorijos ir tai yra žymiai mažiau nei Lietuvos vidurkis (apie 60 proc.). Didžioji rajono teritorijos dalis palanki intensyviai arba tausojančiai agrarinei – ūkinei veiklai, išskyrus karstinę rajono dalį. Nors Pasvalio rajone, žemės ūkio neigiamo poveikio aplinkai grėsmė ir nėra tokia didelė, lyginant su kalvotose teritorijose esančiais šalies rajonais, tačiau gamtinio karkaso natūralumas yra santykinai žemas. Maždaug pusėje rajono gamtinio karkaso teritorijos reikalingas kraštovaizdžio natūralumą atkuriančių elementų gražinimas ir gausinimas.

Nekilnojamas kultūros paveldas

Rajono nekilnojamųjų kultūros vertybių sklaida teritorijoje yra būdinga Šiaurės Vidurio Lietuvos regionui. Dauguma objektų, įtrauktų į Kultūros vertybių registrą, yra susitelkę didesniųjų rajono upių: Mūšos, Lėvens, Pyvesos, paslėniuose arba senosiose gyvenvietėse ir greta jų. Kompaktiškos sankaupos susiformavo Pasvalyje, Joniškėlyje, Vaškuose ir aplink juos. Šiuose dariniuose vyrauja architektūros paveldo objektai – statiniai ir jų kompleksai. Išskirtiniu Pasvalio rajono ypatumu, svarbiu plėtojant kultūrinį turizmą, laikytina statinių kompleksų, įtrauktų į Kultūros vertybių registrą, gausa.

Nepakankamai gera daugelio kultūros paveldo objektų fizinė būklė. Nyksta regionui būdingi buvę dvarų sodybų ūkiniai statiniai, nepakankamai prižiūrėti dvarų parkai. Rajono kultūros paveldo objektų tipologinė struktūra (nedidelių dvaro sodybų gausa) reikalauja žymiai didesnių lėšų kultūrinio savitumo išsaugojimui.

Rajono kultūros paveldo potencialą žymia dalimi lemia jų teritorinės sklaidos ypatumai. Reikšmingas yra geras svarbiausių objektų pasiekiamumas trasomis, pasižyminčiomis kultūrine ir estetine verte.

Susisiekimo sistema

Pasvalio rajono susisiekimo sistemos svarbiausia dalis yra kelių transportas. Rajono kelių

susisiekimo sistemos karkasą sudaro magistralinis kelias Panevėžys–Pasvalys–Ryga A10 (veikiantis ir kaip Pasvalio aplinkkelis), bei krašto keliai, valstybinių kelių tinklo struktūra (magistralinis, krašto ir rajoniniai keliai) yra palanki atskirų rajono miestų, gyvenviečių ir seniūnijų aptarnavimui.

Kitos transporto rūšys ir joms priskirtina infrastruktūra yra mažai išplėtoti: Pasvalio rajone vandens transportui tinkamų upių nėra, taip pat nėra civilinių aerodromų. Dar 20 amžiaus pradžioje išplėtoti siaurojo geležinkelio infrastruktūra nėra naudojama. Panevėžio apskrities bendrajame plane numatyta, kad likusią siaurojo geležinkelio atkarpą Pasvalys–Biržai, Pasvalys–Joniškėlis–Pakruojis, Joniškėlis–Panevėžys tikslinga demontuoti ir/ar naudoti turizmo trasoms įrengti. Planuojama, kad Europinio standarto geležinkelio linija kirs Pasvalio rajoną šiaurės – pietų kryptimi ir praeis rytiniu Joniškėlio miesto pakraščiu. Įrengiant geležinkelio liniją numatomi esamos susisiekimo sistemos struktūros pakeitimai uždarant transporto eismą vietinės reikšmės keliuose, kuriuos geležinkelio linija kirs, o ties kertamais krašto keliais numatoma įrengti automobilių viadukus. Geležinkelio trasos specialiojo plano sprendiniuose numatoma, kad Pasvalio rajone tarp Joniškėlio miesto ir Meškalaukio numatyta tarpinė stotis (aplanka) skirta traukiniams apsilenkti, tačiau ji būtų statoma tik esant papildomam poreikiui, nustačius, kad kitų tarpinių stočių išsidėstymas Panevėžio ir Kėdainių rajonuose yra nepakankamas.

Pagal statistinius duomenis rajono gyventojai vis mažiau naudojami viešojo naudojimo autobusų paslaugomis. Keleivių pervežimai viešuoju Pasvalio rajone kasmet mažėja. Šį procesą taip pat būtų galima sieti su mažėjančiu gyventojų skaičiumi.

Dviračių ir pėsčiųjų takų plėtros projektai dažniausiai vykdomi tik rajono miestų ir miestelių teritorijose, tačiau rajoniniu mastu bevariklio transporto tinklas nėra formuojamas.

3.2. *Esamos aplinkos būklės pokyčiai, jei bendrojo plano sprendiniai nebus įgyvendinti*

Prieš pateikiant numatomus pokyčius, jei bendrojo plano sprendiniai nebus įgyvendinti pateikiama apibendrinta informacija apie nagrinėjamas ir lyginamas bendrojo plano koncepcijos alternatyvas – Status quo alternatyvą ir Kokybinės plėtros alternatyvą, įvertinant kraštovaizdį ir gamtinį karkasą.

Status quo alternatyva. Ši bendrojo plano alternatyva atitinka 2007 m. parengto Pasvalio rajono bendrojo plano sprendinius. Šie sprendiniai buvo parengti šalies ekonominio pakilimo laikotarpiu, orientuoti į optimistines ekonomines ir iš dalies palankesnes demografines tendencijas, todėl jais buvo suplanuotos gana didelės urbanistinės plėtros galimybės, intensyvus žemės ūkio veiklų plėtojimas. Pagal šią alternatyvą beveik 18 % visos Pasvalio rajono savivaldybės teritorijos yra numatyta galimybė keisi žemės ūkio paskirties žemę į kitos paskirties žemę ir vystyti statybas–urbanizuoti, taip pat didžiojoje savivaldybės dalyje išskyrus karstinį regioną, yra numatyta intensyvi žemės ūkio veikla. Gamtinio karkaso teritorijų sprendiniuose yra tik rekomenduotina plėtoti

tausojantį ir ekologinį ūkininkavimą. Pagal šios alternatyvos sprendinius gamtiniam karkasui priskiriama apie 42 proc. rajono teritorijos, iš jos apie 21 proc. teritorijos reikalingas kraštovaizdžio natūralumo palaikymas ir didinamas, 55 proc. teritorijos turi būti gražinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai. Šios alternatyvos sprendiniai yra parengti anksčiau nei buvo patvirtintas aukštesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentas - Panevėžio apskrities teritorijos bendrasis (generalinis) planas, kuriame Pasvalio rajone didelis dėmesys skiriamas ūkinę veiklą ribojantiems ir konservacijos sprendiniams. Pagal šį aukštesnio lygmens planą, skirtingai nei 2007 m. parengto Pasvalio rajono bendrojo plano sprendinius, didžiojoje Pasvalio rajono dalyje reglamentuojama tausojanti žemės ir miškų ūkio veikla ir tik 34,8 proc. rajono teritorijos numatyta bioproductinio naudojimo intensyvinimo arealai. Pagal šį generalinį planą Pasvalio rajone Gamtiniam karkasui priskirtina ir didesnė dalis teritorijos - 45 proc. visos rajono teritorijos. Taigi, šios alternatyvos sprendiniai iš esmės yra mažiau ribojantys ūkinę veiklą, nei turėtų būti pagal aukštesnio lygio teritorijų planavimo dokumentus.

Kokybinės plėtros alternatyva, įvertinant kraštovaizdį ir gamtinį karkasą. Šios alternatyvos atveju į bendrojo plano sprendinius yra integruojamos Panevėžio apskrities teritorijos bendrojo (generalinio) plano sprendiniuose numatytos teritorijų plėtros kryptys Pasvalio rajone, didesnę dėmesį skiriant gamtiniam karkasui, kraštovaizdžiui. Demografinės ir ekonominės tendencijos rajone per pastarąjį dešimtmetį rodo, kad 2007 – suplanuota galima intensyvesnė urbanizacija neturi poreikio, o esami, su urbanizaciją susiję reglamentai ir iš esmės neskatina subalansuotesnės ūkinės veiklos, taip pat siekti geresnio balanso tarp plėtros ir ekologinės pusiausvyros. Pagal šią alternatyvą kompaktiškai užstatytos teritorijos sudaro apie 2 % esamo rajono ploto, o naujos plėtros teritorijos (gyvenamosios ir gamybinės teritorijos kartu), kurios planuojamos dabartinių žemės ūkio teritorijų pagrindu, sudaro 1,2 % teritorijų. Taigi, lyginant su *Status quo* alternatyva, pagal šią alternatyvą numatytas žymiai mažesnis teritorijų plotas, kuriame būtų galima keisti žemės ūkio paskirties žemę į kitos paskirties žemę ir vystyti statybas, sumažinamos urbanizacijos galimybės.

Alternatyva numato tikslesnes ir detalesnes gamtinio karkaso teritorijų ribas, papildomai į gamtinį karkasą įtraukiant mažesnių upių migracijos koridorius. Dėl to bendras gamtinio karkaso plotas savivaldybės teritorijoje padidėja apie 3 %, t. y. iki 45 proc. visos rajono teritorijos ploto. Pagal šią alternatyvą su gamtiniu gamtiniu karkasu susijusiose teritorijose draudžiama plėtoti naujus pramonės objektus, kuriems būtų reikalingi taršos ir integruotos prevencijos bei kontrolės leidimai. Dalis esamų urbanizuotų teritorijų, tokių kaip Pasvalys, Joniškėlis, Saločiai, Raubonys, Pajiešmeniai, Krinčinas, Rinkūnai, Kalnas, Pumpėnai ir dalis kitų mažesnių, yra išsidėstę prie upių ir užima migracijos koridorių dalį, t. y. patenka į gamtinio karkaso teritorijas. Numatant šių urbanizuotų teritorijų vystymą, pagal šią alternatyvą nauji kvartalai prie upių pakrančių nėra formuojami, o tik sudaromos galimybės užbaigti esamus pradėtus statyti kvartalus. Teritorijos prie upių pakrančių paliekamos bendram naudojimui ir/ar želdynams. Taip pat alternatyvos sprendiniai numato stiprinti gamtinio karkaso teritorijas, gausinant kraštovaizdžio natūralumą atkuriančius elementus prie didesnių rajono upių, t. y. šalia upių esančias teritorijas skatinti naudoti šienaujama pievų, miškų įveisimui. Tokias teritorijas priskyrus prie miškų ir miškingų teritorijų, bendras rajono savivaldybės miškingumas padidėtų nuo 17 iki 19 proc.

Pagal nagrinėjamą alternatyvą yra išskiriamos rajono savivaldybės kraštovaizdžiui svarbios

teritorijos. Šias teritorijas sudaro atviri apžvalgos laukai, kurie leidžia apžvelgti miestelių bei bažnytkaimių panoramas, siluetus, taip pat atsiveriančias vaizdingas gamtinės aplinkos perspektyvas nuo svarbiausių judėjimo kelių. Kaip svarbios kraštovaizdžiui teritorijos išskiriamos atviros neužstatytos agrarinės zonos tarp urbanizuotų teritorijų bei vandens telkinių, taip pat tarp urbanizuotų teritorijų bei archeologinio kultūros paveldo objektų – piliakalnių ir pan. Šios atviros neužstatytos agrarinės teritorijos itin reikšmingos, nes jos leidžia išryškinti svarbiausius kraštovaizdžio savitumo elementus – vandens telkinius, piliakalnius, kompaktiškas miestelių bei bažnytkaimių teritorijas ir pan. Įvardintų teritorijų aplinkoje yra išskiriamos atskiros zonos, kuriose naujai užstatyti teritorijų nebūtų galima, išskyrus esamų sodybų teritorijas bei kitas esamas užstatytas teritorijas.

Įvertinus Pasvalio rajono savivaldybės kraštovaizdžio ypatumus bei siekiant kraštovaizdžio erdvinės struktūros įvairovės pagal šios alternatyvos sprendinius numatoma: saugoti susiklosčiusį kompaktiškų gyvenviečių tinklą, saugoti, išlikusius istorinius užstatymo požymius (gyvenamosios vietovės gatvių plano pobūdį, pastatų išdėstymą, tūrinės kompozicijos mastelį, liaudies architektūros elementus); saugoti Pasvalio rajono savivaldybės miestelių ir bažnytkaimių kraštovaizdį, jų aplinkoje nuo svarbiausių kelių numatant negalimas užstatyti teritorijos; išsaugoti kaimo kraštovaizdžio erdvinės struktūros savitumą, o taip pat etnografinius regiono požymius, išlaikant kuo mažiau pakeistą kaimo kraštovaizdžio tvarkymo pobūdį, taip pat atvirų agrarinių erdvių, kurios sudaro gerą kraštovaizdžio apžvalgą, vyravimą.

Alternatyvų palyginamas, pagrindiniai pokyčiai:

<i>Funkcinės zonos</i>	proc. nuo visos teritorijos ploto	
	<i>Status quo</i> alternatyva	Kokybinės plėtros alternatyva, įvertinant kraštovaizdį ir gamtinį karkasą
Urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos, urbanistinės-ūkinės integracijos ašių zona, kuri gali būti urbanizuota, perspektyvių gyvenamųjų vietovių įtakos arealų zona	17,83 proc.	3,09 proc.
Gamtiniam karkasui priskirtos ir susijusios teritorijos	42 proc.	45 proc.
Intensyviai žemės ūkiui naudojamos teritorijos	45,45 proc.	34,8 proc.

Neparengus Pasvalio rajono bendrojo plano keitimo (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius), liks neįgyvendinti bendrojo plano tikslai:

1. nagrinėjamoje teritorijoje galiojantys *Panevėžio apskrities teritorijos bendrojo (generalinio) plano*, parengto vėliau nei galiojantis Pasvalio rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas, sprendiniai liks nedetalizuoti ir neintegruoti į rajono lygmens planą bei negalės būti tinkamai įgyvendinti;
2. nagrinėjamoje teritorijoje nustatyti *Nacionalinio kraštovaizdžio tvarkymo plano*, parengto vėliau nei galiojantis Pasvalio rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas, sprendiniai liks nedetalizuoti ir neintegruoti į rajono lygmens planą bei negalės būti įgyvendinti;
3. nebus sudarytos sąlygos darniai savivaldybės teritorijos raidai, nuosekliai erdvinės ir funkcinės integracijos politikai įgyvendinti, kompleksiskai spręsti socialinius, ekonominius, ekologinius uždavinius;
4. nebus atnaujintos ir nustatytos gyvenamųjų vietovių, inžinerinės ir socialinės infrastruktūros, kitų savivaldybei svarbių socialinės ekonominės veiklos sričių vystymo ir įgyvendinimo gairės, nebus numatytos racionalios ir realius poreikius atitinkančios plėtrai reikalingos teritorijos;

5. nebus sudarytos sąlygos racionaliam rajono gamtinių, žemės gelmių ir energijos išteklių naudojimui ir atkūrimui;
6. nebus numatytas rajono gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio savitumo, gamtos ir nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimas, tikslingas naudojimas ir pažinimas, ekologinei pusiausvyrai būtino gamtinio karkaso formavimas;
7. nebus kuriama sveika, saugi, darni gyvenamoji aplinka ir visavertės gyvenimo sąlygos gyvenamosiose vietovėse;
8. nebus sudarytos sąlygos privačioms investicijoms, kuriančioms socialinę ir ekonominę gerovę, tinkamos kokybės gyvenimo sąlygos;
9. nebus suderinti fizinių ir juridinių asmenų ar jų grupių, savivaldybių ir valstybės interesai dėl teritorijos naudojimo ir veiklos plėtojimo teritorijoje sąlygų;
10. nebus sudarytos sąlygos racionaliam žemės naudojimui ir žemės ūkio veiklai skatinti.

4. TERITORIJŲ, KURIOS GALI BŪTI REIKŠMINGAI PAVEIKTOS, APLINKOS CHARAKTERISTIKOS

Pasvalio rajono bendrojo plano keitimu (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius) planuojama apie 128 888 ha teritorija. Jautriausios galimo reikšmingo poveikio teritorijos yra susijusios su įvairaus pobūdžio saugomomis teritorijomis, kurias galima suskirstyti į 2 grupes – saugomas gamtines ir kultūros vertybių teritorijas. Poveikis tokioms teritorijoms reikšmingas gali būti dėl tiesioginio fizinio poveikio šioms teritorijoms įgyvendinant bendrojo plano sprendinius, arba netiesioginio poveikio įgyvendinant bendrojo plano sprendinius šalia šių saugomų teritorijų. Saugomos gamtinės teritorijos įsteigtos siekiant išsaugoti vertingą fauną ir/ ar florą, gamtinius kompleksus, būdingą kraštovaizdį. Saugomas rūšys dažniausiai yra jautrios įvairiems aplinkos pokyčiams. Pasvalio rajono savivaldybės bendrojo plano atveju saugomos teritorijos patenka į rajono gamtinį karkasą.

Pasvalio rajono bendrojo plano keitimo (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius) planuojamos teritorijos ribose esančios kultūros paveldo vertybės įvardintos ir aprašytos pagal Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Kultūros vertybių registro duomenis.

4.1. Saugomos gamtinės teritorijos, kurios gali būti paveiktos bendrojo plano pakeitimų

3 lentelė. Saugomų gamtinių teritorijų planuojamoje teritorijoje, kurios gali būti paveiktos bendrojo plano pakeitimo, charakteristikos.

Saugomos teritorijos (draustiniai), kurios gali būti reikšmingai paveiktos	Teritorijų, kurios gali būti reikšmingai paveiktos, aplinkos charakteristikos	Rizikos veiksniai, galintys daryti neigiamą poveikį saugomoms vertybėms	Tikėtinas bendrojo plano keitimo poveikis
Pamūšių kraštovaizdžio draustinis	Plotas – 426,90 ha. Steigimo tikslas – išsaugoti Mūšos upės slėnio kraštovaizdį	- Vandens tarša, tame tarpe biogeninėmis medžiagomis;	Tiesioginis poveikis: nenumatomas, nes bendrojo plano pakeitimu nenumatyti jokie tiesioginės veiklos draustinyje

Saugomos teritorijos (draustiniai), kurios gali būti reikšmingai paveiktos	Teritorijų, kurios gali būti reikšmingai paveiktos, aplinkos charakteristikos	Rizikos veiksniai, galintys daryti neigiamą poveikį saugomoms vertybėms	Tikėtinas bendrojo plano keitimo poveikis
(valstybinis)		<ul style="list-style-type: none"> - Hidrologinių režimų pokyčiai; - Ūkinė veikla (intensyvus miškų ir žemės ūkis); - Urbanizacija; 	veiksmai, ši saugoma teritorija, kaip ir ankstesniame bendrajame plane pateks į gamtinio karkaso teritorijas; Netiesioginis poveikis: teigiamas, dėl numatomo urbanizuojamų teritorijų mažino, jų galimo poveikio, ekstensyvios žemės ūkio ir miškų ūkio veiklos didžiojoje rajono teritorijose dalyje reglamentavimo.
Grūžių botaninis-zoologinis draustinis (valstybinis)	Plotas – 70,59 ha. Steigimo tikslas – išsaugoti Grūžių miško ekosistemą, ypač siekiant išlaikyti Europos Bendrijos svarbos 9020 *plačialapių ir mišrių miškų natūralią buveinę, teritorijoje randamą saugomą rūšį: juodąjį gandrą (<i>Ciconia nigra</i>).	<ul style="list-style-type: none"> - Hidrologinių režimų pokyčiai; - Intensyvus miškų ūkis; 	Tiesioginis poveikis: nenumatomas, nes bendrojo plano pakeitimu nenumatyti jokie tiesioginės veiklos draustinyje veiksmai, ši saugoma teritorija, kaip ir ankstesniame bendrajame plane pateks į gamtinio karkaso teritorijas; Netiesioginis poveikis: teigiamas, dėl numatomo ekstensyvios žemės ūkio ir miškų ūkio veiklos didžiojoje rajono teritorijose dalyje reglamentavimo.
Lepšynės valstybinis botaninis draustinis (valstybinis)	Plotas – 206,59 ha. Steigimo tikslas – išsaugoti Mūšos-Nemunėlio lygumų plačialapių miškų augalijos kompleksą su retų rūšių augalų augimvietėmis	<ul style="list-style-type: none"> - Hidrologinių režimų pokyčiai; - Intensyvus miškų ūkis; 	Tiesioginis poveikis: nenumatomas, nes bendrojo plano pakeitimu nenumatyti jokie tiesioginės veiklos draustinyje veiksmai, ši saugoma teritorija, kaip ir ankstesniame bendrajame plane pateks į gamtinio karkaso teritorijas; Netiesioginis poveikis: teigiamas, dėl numatomo ekstensyvios žemės ūkio ir miškų ūkio veiklos didžiojoje rajono teritorijose dalyje reglamentavimo.
Pyvesos hidrografinis draustinis (valstybinis)	Plotas – 458,58 ha Steigimo tikslas – išsaugoti negilaus salpinio slėnio stipriai vingiuotą Pyvesos vidurupio atkarpą	<ul style="list-style-type: none"> - Vandens tarša; - Hidrologinių režimų pokyčiai; - Upių vagotvarkos darbai; - Ūkinė veikla (intensyvus miškų ir žemės ūkis); - Urbanizacija; 	Tiesioginis poveikis: nenumatomas, nes bendrojo plano pakeitimu nenumatyti jokie tiesioginės veiklos draustinyje veiksmai, ši saugoma teritorija, kaip ir ankstesniame bendrajame plane pateks į gamtinio karkaso teritorijas; Netiesioginis poveikis: teigiamas, dėl numatomo urbanizuojamų teritorijų mažino, jų galimo poveikio, ekstensyvios žemės ūkio ir miškų ūkio veiklos didžiojoje rajono teritorijose dalyje reglamentavimo.
Mūšos slėnio botaninis draustinis (savivaldybės)	Plotas – 58,33 ha. Steigimo tikslas – išsaugoti natūralių Mūšos upės slėnio įvairiažolių pievų fragmentus, eraičinio kietavarpyno, dobilinio dirvuolyno, tikrojo eraičinyno bendrijas, gana sausas šlaitų pievas su į Raudonąją knygą įrašytu melsvuojų gencionu, gana retais pievine vingiorykste.	<ul style="list-style-type: none"> - Ūkinė veikla (intensyvus miškų ir žemės ūkis); - Urbanizacija; - Aplinkos tarša pesticidais; 	Tiesioginis poveikis: nenumatomas, nes bendrojo plano pakeitimu nenumatyti jokie tiesioginės veiklos draustinyje veiksmai, ši saugoma teritorija, kaip ir ankstesniame bendrajame plane pateks į gamtinio karkaso teritorijas; Netiesioginis poveikis: teigiamas, dėl numatomo urbanizuojamų teritorijų mažino, jų galimo poveikio, ekstensyvios žemės ūkio ir miškų ūkio veiklos didžiojoje rajono teritorijose dalyje reglamentavimo.

Saugomos teritorijos (draustiniai), kurios gali būti reikšmingai paveiktos	Teritorijų, kurios gali būti reikšmingai paveiktos, aplinkos charakteristikos	Rizikos veiksniai, galintys daryti neigiamą poveikį saugomoms vertybėms	Tikėtinas bendrojo plano keitimo poveikis
Kamaties upelio slėnio botaninis draustinis (savivaldybės)	Plotas – 28,21 ha. Steigimo tikslas – išsaugoti 2,5 km Kamaties upelio žemupio natūralią vagą ir neplatų 40-80 m pločio slėnį su 1,5-2,5 m aukščio šlaitais, kur auga įrašytas į Raudonąją knygą augalas – baltijinė gegūnė, kiti reti augalai: vaistinė noretė, geltonžiedė liucerna ir kt.	<ul style="list-style-type: none"> - Vandens tarša, tame tarpe biogeninėmis medžiagomis; - Aplinkos tarša pesticidais; - Hidrologinių režimų pokyčiai; - Upių vagotvarkos darbai; - Ūkinė veikla (intensyvus miškų ir žemės ūkis); - Urbanizacija; 	Tiesioginis poveikis: nenumatomas, nes bendruoju plano pakeitimu nenumatyti jokie tiesioginės veiklos draustinyje veiksmai, ši saugoma teritorija, kaip ir ankstesniame bendrajame plane pateks į gamtinio karkaso teritorijas; Netiesioginis poveikis: teigiamas, dėl numatomo urbanizuojamų teritorijų mažino, jų galimo poveikio, ekstensyvios žemės ūkio ir miškų ūkio veiklos didžiojoje rajono teritorijose dalyje reglamentavimo.
Girelės botaninis draustinis (savivaldybės)	Plotas – 19,11 ha. Steigimo tikslas – išsaugoti natūralių pievų kaip etalono pavyzdį su įrašytais į Raudonąją knygą augalais (baltijinė gegūnė, gardunytinis smilgynas su melsvąja viksva, raudonoji gegūnė, dvilapė blandis).	<ul style="list-style-type: none"> - Ūkinė veikla (intensyvus miškų ir žemės ūkis); - Urbanizacija; - Aplinkos tarša pesticidais; 	Tiesioginis poveikis: nenumatomas, nes bendruoju plano pakeitimu nenumatyti jokie tiesioginės veiklos draustinyje veiksmai, ši saugoma teritorija, kaip ir ankstesniame bendrajame plane pateks į gamtinio karkaso teritorijas; Netiesioginis poveikis: teigiamas, dėl numatomo urbanizuojamų teritorijų mažino, jų galimo poveikio, ekstensyvios žemės ūkio ir miškų ūkio veiklos didžiojoje rajono teritorijose dalyje reglamentavimo.
Šermukšnių durpyno botaninis-zoologinis draustinis (savivaldybės)	Plotas – 105,61 ha. Steigimo tikslas – išsaugoti ekosistemos atkūrimui ir išvystymui vertingą teritoriją, į Raudonąją knygą įrašytus paukščius: gerves, tetervinus, griežles, vapsvaėdžius, mažuosius erelius rėksnius, kitus retus paukščius – vištvanagius, strazdus, pečelingas, nendrinukes.	<ul style="list-style-type: none"> - Triukšmas; - Vandens tarša, tame tarpe biogeninėmis medžiagomis; - Aplinkos tarša pesticidais; - Hidrologinių režimų pokyčiai; - Ūkinė veikla (intensyvus miškų ir žemės ūkis) 	Tiesioginis poveikis: nenumatomas, nes bendruoju plano pakeitimu nenumatyti jokie tiesioginės veiklos draustinyje veiksmai, ši saugoma teritorija, kaip ir ankstesniame bendrajame plane pateks į gamtinio karkaso teritorijas; Netiesioginis poveikis: teigiamas, dėl numatomo ekstensyvios žemės ūkio ir miškų ūkio veiklos didžiojoje rajono teritorijose dalyje reglamentavimo.
Pajiešmenių botaninis-zoologinis draustinis (savivaldybės)	Plotas – 32,66 ha. Steigimo tikslas – išsaugoti: a) retų ir nykstančių vandens ir pelkių paukščių perėjimo, maitinimosi ir laikymosi migracijų metu vietą. Čia peri įrašyti į Raudonąją knygą paukščiai – didysis baublys, rudakaklis kragas, pievinės lingės; kiti retesni paukščiai	<ul style="list-style-type: none"> - Triukšmas; - Vandens tarša, tame tarpe biogeninėmis medžiagomis; - Aplinkos tarša pesticidais; - Hidrologinių režimų pokyčiai; - Ūkinė veikla (intensyvus miškų ir žemės ūkis); - turizmas (stiovyklavimas, gamtos gėrybių rinkimas) 	Tiesioginis poveikis: nenumatomas, nes bendruoju plano pakeitimu nenumatyti jokie tiesioginės veiklos draustinyje veiksmai, ši saugoma teritorija, kaip ir ankstesniame bendrajame plane pateks į gamtinio karkaso teritorijas; Netiesioginis poveikis: teigiamas, dėl numatomo ekstensyvios žemės ūkio ir miškų ūkio veiklos didžiojoje rajono teritorijose dalyje reglamentavimo.
Kubiliūnų miško	Plotas – 74,07 ha. Steigimo tikslas – išsaugoti įrašyto į	<ul style="list-style-type: none"> - Aplinkos tarša pesticidais; 	Tiesioginis poveikis: nenumatomas, nes bendruoju plano pakeitimu nenumatyti

Saugomos teritorijos (draustiniai), kurios gali būti reikšmingai paveiktos	Teritorijų, kurios gali būti reikšmingai paveiktos, aplinkos charakteristikos	Rizikos veiksniai, galintys daryti neigiamą poveikį saugomoms vertybėms	Tikėtinas bendrojo plano keitimo poveikis
botaninis-zoologinis draustinis (savivaldybės)	Raudonąją knygą grybo – piengrybio jautakio, kitų retų piengrybių rūšių augimvietes, įrašytus į Raudonąją knygą augalus – baltijinę gegūnę bei paprastąjį kardelį, retą žalsvažiedę blandį, naują Lietuvoje vabzdžių rūšį – Dirhagus emyi	<ul style="list-style-type: none"> - Hidrologinių režimų pokyčiai; - Ūkinė veikla (intensyvus miškų ir žemės ūkis); - turizmas (stiovyklavimas, gamtos gėrybių rinkimas) 	jokie tiesioginės veiklos draustinyje veiksmai, ši saugoma teritorija, kaip ir ankstesniame bendrajame plane pateks į gamtinio karkaso teritorijas; Netiesioginis poveikis: teigiamas, dėl numatomo ekstensyvios žemės ūkio ir miškų ūkio veiklos didžiojoje rajono teritorijose dalyje reglamentavimo.
Tatulos kraštovaizdžio draustinis (Biržų regioninio parko teritorija)	Plotas – 1 518,05 ha. Steigimo tikslas – išsaugoti Tatulos upės slėnio kraštovaizdį su vagoje ir slėnyje esančia smegduobių gausa, žemupyje esančiomis natūralių pievų buveinėmis, Smardonės upelį, Smardonės ir Salomėjos šaltinius, Ažuolpamūšės piliakalnį su gyvenvieta, geologinį gamtos paminklą.	<ul style="list-style-type: none"> - Triukšmas; - Vandens tarša, tame tarpe biogeninėmis medžiagomis; - Aplinkos tarša peti-cidais; - Hidrologinių režimų pokyčiai; - upių vagotvarkos darbai - Ūkinė veikla (intensityvus miškų ir žemės ūkis); - urbanizacija 	Tiesioginis poveikis: nenumatomas, nes bendrojo plano pakeitimu nenumatyti jokie tiesioginės veiklos draustinyje veiksmai, ši saugoma teritorija, kaip ir ankstesniame bendrajame plane pateks į gamtinio karkaso teritorijas; Netiesioginis poveikis: teigiamas, dėl numatomo urbanizuojamų teritorijų mažino, jų galimo poveikio, ekstensyvios žemės ūkio ir miškų ūkio veiklos didžiojoje rajono teritorijose dalyje reglamentavimo.
Medomiškio botaninis draustinis (Biržų regioninio parko teritorija)	Plotas – 58,89 ha. Steigimo tikslas – išsaugoti Mūšos–Nemunėlio žemumai būdingą minkštųjų lapuočių medyną ir gausią paprastųjų kardelių populiaciją.	<ul style="list-style-type: none"> - Hidrologinių režimų pokyčiai; - Intensyvus miškų ūkis; - Aplinkos tarša peti-cidais; 	Tiesioginis poveikis: nenumatomas, nes bendrojo plano pakeitimu nenumatyti jokie tiesioginės veiklos draustinyje veiksmai, ši saugoma teritorija, kaip ir ankstesniame bendrajame plane pateks į gamtinio karkaso teritorijas; Netiesioginis poveikis: teigiamas, dėl numatomo ekstensyvios žemės ūkio ir miškų ūkio veiklos didžiojoje rajono teritorijose dalyje reglamentavimo.

Dalis Pasvalio rajono savivaldybės teritorijos - 1441,03 ha, patenka į Biržų regioninio parko teritoriją. Šis valstybinis parkas yra kompleksinė saugoma teritorija, kuri įsteigta siekiant išsaugoti Lietuvos karstinio regiono kraštovaizdį, jo gamtinę ekosistemą bei kultūros paveldo vertybes. Šioje teritorijoje saugomi biotos komponentai, savita augalija ir gyvūnija, kultūros ir gamtos paveldas, jame draudžiama arba ribojama veikla, galinti pakenkti saugomiems kompleksams ir objektams (vertybėms). Parko teritorija apima kai kuriuos aukščiau įvadrintus draustinius. Ūkinę, kultūrinę, rekreacinę (turizmo) veiklą, urbanizacijos plėtrą reglamentuoja regioninio parko planavimo schema (tvarkymo planas). Tad, galima plėtra į parko teritoriją patenkančioje Pasvalio rajono dalyje visais atvejais bus vykdoma vadovaujantis minėtos parko planavimo schemos reglamentais.

1. pav. Saugomų teritorijų valstybės kadastro žemėlapis ištrauka. Pasvalio rajono bendrojo plano keitimu (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius) planuojamos teritorijos ribos sutampa su Pasvalio rajono savivaldybės ribomis. Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos duomenys.

Poveikį biologinei įvairovei galima sieti su galimo neigiamo poveikio buveinėms ir saugomoms rūšims vertinimu. Natura 2000 ir / arba draustinių teritorijos yra skirtos saugomų buveinių ir rūšių išsaugojimui.

4 lentelė. Poveikio Natura 2000 teritorijose esančioms bendrosioms buveinėms vertinimas

Saugomos buveinės	Susijusi Natura 2000 teritorija	Poveikio rizikos faktoriai											Rengiamo bendrojo plano pakeitimo įgyvendinimo neigiamas poveikis buveinėms		Pastabos	
		Hydrologinio režimo pokyčiai	Natūralių pievų kultūrinimas	Invazinių rūšių įveisimas	Ierslinė žvejyba	Motorizuotas vandens transportas	Tarša nuotekomis ar drenazo vandentimis	Umiu vasotvarkos veikla	Naudingumui iškaseni eksploatacija	Imkėlinimas	Pažintinis turizmas (fizinis poveikis)	Ukinė veikla, pažeidžianti miško pakloję	Miško kirtimai	Status quo alternatyva		Kokybinės plėtros alternatyva
3150 Natūralūs eutrofiniai ežerai su plūdžių arba aštrių bendrijomis	Žalioji giria	x	x	x	x	x	x							Mažai tikėtinas	Mažai tikėtinas	Bendrojo plano pakeitimo sprendiniais ir Status quo alternatyvos atveju nenumatyta jokia plėtra, susijusi su hidrologinio režimo keitimu, upių vagotvarkos darbais, natūralių gamtinių kompleksų kultūrinimu, iškasenų gavyba saugomose teritorijose ar kita veikla kuri susijusi su įvardintų buveinių rizikos faktorių pobūdžiu. Dėl šios priežasties bendrojo plano neigiamas poveikis buveinėms yra mažai tikėtinas.
3270 Dumblingos upių pakrantės	Mūšos slėnis žemiau Raudonpamūšio	x						x						Mažai tikėtinas	Mažai tikėtinas	
6230 Rūšių turtingi briedgaurnai	Žalioji giria;	x	x						x	x				Mažai tikėtinas	Mažai tikėtinas	
6270 Rūšių turtingi smilgynai	Žalioji giria;	x	x						x	x				Mažai tikėtinas	Mažai tikėtinas	
6410 Melvenynai	Žalioji giria;	x	x						x	x				Mažai tikėtinas	Mažai tikėtinas	
6450 Aliuvinės pievos	Žalioji giria;	x	x						x	x				Mažai tikėtinas	Mažai tikėtinas	
	Pamūšiai															
6510 Šienaujamos mezofitų pievos	Pyvesos upės slėnis žemiau Rinkūnų	x	x											Mažai tikėtinas	Mažai tikėtinas	
	Žalioji giria;															
	Mūšos slėnis žemiau Raudonpamūšio															
6210 Stepinės pievos	Pamūšiai	x	x						x	x				Mažai tikėtinas	Mažai tikėtinas	
	Mūšos slėnis žemiau Raudonpamūšio															
9020 Plačialapių ir mišrūs miškai	Grūžių miškas	x							x			x	x	Mažai tikėtinas	Mažai tikėtinas	
	Lepšynės miškas															
6430 Eutrofiniai aukštieji žolynai;	Mūšos slėnis žemiau Raudonpamūšio								x	x				Mažai tikėtinas	Mažai tikėtinas	
	Pamūšiai															
	Pyvesos upės slėnis žemiau Rinkūnų															

8210, Karbonatinių uolienų atodangos	Mūšos slėnis žemiau Raudonpamūšio	x							x		x			Mažai tikėtinas	Mažai tikėtinas
9180 Griovų ir šlaitų miškai	Pamūšiai	x							x			x	x	Mažai tikėtinas	Mažai tikėtinas
9080 Pelkėti lapuočių miškai	Lepšynės miškas	x							x			x	x	Mažai tikėtinas	Mažai tikėtinas
91E0 Aliuviniai miškai	Pyvesos upės slėnis žemiau Rinkūnų	x							x			x	x	Mažai tikėtinas	Mažai tikėtinas

5 lentelė. Poveikio Natura 2000 ar kitose saugomose teritorijose esančioms rūšims vertinimas

Saugomos augalų rūšys	Susijusi Natura 2000 teritorija ar kita saugoma teritorija	Poveikio rizikos faktoriai											Rengiamo bendrojo plano pakeitimo įgyvendinimo neigiamas poveikis rūšims		Pastabos	
		Hidrologinio režimo pokyčiai	Žemės ūkio tarša	Lankymasis miške	Intensyvi žemės ūkio veikla	Motorizuotas vandens transportas	Tarša nuotekomis ar drenazo vandenimis	Upių vagotvarka	Turizmo veikla- stovyklavimas	Žemės ūkis - augalininkystė	Įmiškinimas, miško įveisimas	Transporto keliamas triukšmas	Medžioklė	Miško kirtimai		Status quo alternatyva
Vėjalandė šilagėlė	Žalioji giria									x				Mažai tikėtinas	Mažai tikėtinas	Pastaba 5.1.
Didysis auksinukas	Žalioji giria	x	x											Tikėtinas, netiesioginis	Mažai tikėtinas	Pastaba 5.2.
Juodasis gandra	Grūžių botaninis-zoologinis draustinis	x										x		Mažai tikėtinas	Mažai tikėtinas	Pastaba 5.1.
Lūšis	Žalioji giria			x							x	x	x	Mažai tikėtinas	Mažai tikėtinas	Pastaba 5.1.
Salatis	Pamūšiai	x			x		x	x						Tikėtinas, netiesioginis	Mažai tikėtinas	Pastaba 5.2.
Ūdra	Pamūšiai															
	Pyvesos upės slėnis žemiau Rinkūnų	x	x		x	x	x					x		Tikėtinas, netiesioginis	Mažai tikėtinas	Pastaba 5.2.

Upinė nėgė	Pamūšiai	x			x		x							Tikėtinas, netiesioginis	Mažai tikėtinas	Pastaba 5.2.
Gervė		x						x					x	Mažai tikėtinas	Mažai tikėtinas	Pastaba 5.1.
Tetervinas		x						x	x	x			x	Mažai tikėtinas	Mažai tikėtinas	Pastaba 5.1.
Griežlė	Šermukšnių durpyno botaninis-zoologinis draustinis	x	x		x			x	x					Tikėtinas, netiesioginis	Mažai tikėtinas	Pastaba 5.2.
Vapsvaėdis			x							x			x	Tikėtinas, netiesioginis	Mažai tikėtinas	Pastaba 5.2.
Mažasis erelis rėksnys		x			x						x		x	Tikėtinas, netiesioginis	Mažai tikėtinas	Pastaba 5.2.
Nendrinukė		x	x		x					x				Tikėtinas, netiesioginis	Mažai tikėtinas	Pastaba 5.2.
Didysis baublys		x			x			x	x				x	Mažai tikėtinas	Mažai tikėtinas	Pastaba 5.1.
Pievinės lingė	Pajiešmeniu botaninis-zoologinis draustinis	x	x		x			x	x					Tikėtinas, netiesioginis	Mažai tikėtinas	Pastaba 5.2.

Pastaba ^{5.1.}. Nagrinėjimų bendrojo plano keitimo alternatyvų atveju nenumatyta jokia plėtra ar veiklos susijusios su įvardintais rizikos faktoriai, galinčiais neigiamai paveikti saugomas rūšis.

Pastaba ^{5.2.}. Status quo alternatyvos atveju sudaromos didesnės urbanizacijos galimybės, numatomas intensyvus žemės ūkio plėtojimas rajone, visa tai lems bendrą žemės ūkio keliamą taršą, upių taršą nuotekomis ir drenažiniais vandenimis. Nors ši tarša tiesiogiai nepasireikš saugomose teritorijose, yra tikėtina, kad tarša, pasireikškusi šalia saugomų teritorijų, per tikrą laikotarpį gali netiesiogiai paveikti ir saugomų rūšių buveines bei pačias rūšis.

4.2. Gamtos paveldo objektai

Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastro duomenimis Pasvalio rajono savivaldybės teritorijoje yra 32 gamtos paveldo objektai, iš jų didžiausių skaičių sudaro botaniniai objektai. Informacija apie juos pateikta žemiau esančioje lentelėje.

6 lentelė. Gamtos paveldo objektai Pasvalio rajono savivaldybėje

Objekto tipas	Objekto pavadinimas
Botaninis objektas	Barklainių dvaro liepų alėja
Botaninis objektas	Teodoro Grotuso ąžuolas
Botaninis objektas	Girmiūnų ąžuolas
Botaninis objektas	Moliūnų ąžuolas
Botaninis objektas	Ramoninės ąžuolas
Botaninis objektas	Žadeikonių ąžuolas
Botaninis objektas	Putriškių ąžuolas
Botaninis objektas	Pasvalio miesto ąžuolas
Botaninis objektas	Girsūdų ąžuolas
Botaninis objektas	Šimkūnų ąžuolas
Botaninis objektas	Girelės ąžuolas

Botaninis objektas	Titkonių ąžuolas
Botaninis objektas	Austakynės ąžuolas
Botaninis objektas	Kiemelių ąžuolas
Botaninis objektas	Šlamų ąžuolas
Botaninis objektas	Bernardo Brazdžionio ąžuolas
Botaninis objektas	Pajiešmenų parko ąžuolas
Botaninis objektas	Liukpetrių ąžuolas
Botaninis objektas	Pašiliečių ąžuolas
Botaninis objektas	Dručmaniškių ąžuolas
Botaninis objektas	Šakarnių pušis
Botaninis objektas	Baltпамūšio veimutinė pušis
Botaninis objektas	Pajiešmenų parko veimutinė pušis
Botaninis objektas	Barklainių dvaro eglė
Botaninis objektas	Vytartų liepa
Botaninis objektas	Naujapamūšio liepa
Botaninis objektas	Daujėnų bažnyčios šventoriaus liepa
Botaninis objektas	Saločių parko vinkšna
Geologinis objektas	Atodanga Skalių kalnas
Geologinis objektas	Petraičių akmuo
Hidrogeologinis objektas	Baltasis šaltinis
Hidrogeologinis objektas	Žalsvasis šaltinis

Įgyvendinant rengiamą bendrojo plano keitimą, šių saugomų objektų statusas nesikeis, išliks jų apsaugos reglamentai. Bendrojo plano pakeitimo sprendiniai nėra tiesiogiai susiję su šiais objektais, todėl poveikio jiems neturės. Siekiant neigiamai paveikti šiuos gamtos paveldo objektus, poveikis turi būti lokalus tiesioginis, turėti fizinį, cheminį, biologinį poveikio pobūdį. Tokį poveikį gali turėti labai konkrečios ūkinės veiklos, kurios nėra bendrojo plano objektas.

4.3. Kultūros paveldas

Archeologijos paveldas

Savivaldybės archeologijos paveldas nėra gausus, tačiau Lietuvos Šiaurės Vidurio regione išsiskiria kraštovaizdine ir istorine verte.

Papyvesių I ir II stovyklavietės, išlikusios iš mezolito laikotarpio, laikomos seniausiais archeologijos objektais Šiaurės Vidurio Lietuvoje. Šiame regione yra išlikę geležies amžiaus pilkapiai. Nuo V a. Šiaurės Vidurio regione atsiradę plokštiniai kapinynai yra susiję su žiemgalių bendruomenių formavimusi (tyrinėtas Pamiškių kapinynas). Dėl rajono teritorijos tinkamumo žemdirbystei neišliko arba buvo apardyta daugelis senovės laidojimo vietų, dalis jų buvo sunaikinta kasant žvyrą. Likusios vietos iki šiol tebėra nepakankamai ištirtos (daugiau tyrinėtas tėra Barklainių pilkapynas).

Žiemgaliams priskiriami ir dauguma rajono piliakalnių. Išskirtinės svarbos kraštovaizdžio dominantė yra Šimonių piliakalnis, esantis Mūšos upės dešiniajame krante, santakoje su Pušynės upeliu. Monumentalus jo vaizdas matomas nuo Pasvalio – Joniškėlio kelio. Ažuolpamūšės piliakalnis yra Tatulos ir Ūgės santakoje. Nuo aukštumos, kurios kyšulyje jis įsikūręs, piliakalnį skiria dvigubas pylimas. Žymi dalis piliakalnio buvo nuplauta, tačiau pastaraisiais metais jo šlaitų erozija stabilizuota. Šimonių ir Ažuolpamūšės piliakalniai apaugę retais medžiais. Kriklinių (Moliūnų) piliakalnis yra lokalizuotas buvusiam Moliūnų dvaro miške.

Daug pilkapių buvo visiškai suardyta ariant ar kasant žvyrą. Dalis pilkapių yra sulėkštėję, kai kurių sampiluose iškastos duobės. Arimų apnaikinti yra daugelis kapinynų.

7. lentelė. Archeologijos paveldo vertybės.

Eil. Nr.	Unikalus objekto kodas	Pavadinimas	Adresas	Statusas	Kiti kodai
1	5438	Kriklinių, Moliūnų senovės gynybinis įtvirtinimas, vad. Karališkąja pilimi	Pasvalio rajono sav., Pumpėnų sen., Moliūnų k.,	Paminklas	A543P, AR752
2	5437	Kyburių kapinynas	Pasvalio rajono sav., Vaškų sen., Kyburių k.,	Valstybės saugomas	A1734, AR751
3	20963	Papyvesių senovės gyvenvietė	Pasvalio rajono sav., Pasvalio apylinkių sen., Papyvesių k.,	Registrinis	2393
4	40678	Migonių, Šimonių piliakalnis su gyvenvieta	Pasvalio rajono sav., Pasvalio apylinkių sen., Migonių k.,	Registrinis	
5	424	Joniškėlio dvaro sodyba	Pasvalio rajono sav., Joniškėlio apylinkių sen., Joniškėlio k.,	Valstybės saugomas	525, G124K, 413/1806, AtV531
6	5441	Migonių, Šimonių piliakalnio su gyvenvieta piliakalnis	Pasvalio rajono sav., Pasvalio apylinkių sen., Migonių k.,	Paminklas	A539P, AR755
7	6627	Maldučionių kapinynas, vad. Kapeliais	Pasvalio rajono sav., Pušaloto sen., Maldučionių k.,	Registrinis	AV905
8	20964	Papyvesių senovės gyvenvietė II	Pasvalio rajono sav., Pasvalio apylinkių sen., Papyvesių k.,	Registrinis	2391
9	6632	Pušaloto kapinynas	Pasvalio rajono sav., Pušaloto sen., Pušaloto mstl.,	Registrinis	AV910
10	40680	Šimonių senovės gyvenvietė	Pasvalio rajono sav., Pasvalio apylinkių sen., Šimonių k.,	Registrinis	
11	23833	Ažuolpamūšės piliakalnis su gyvenvieta	Pasvalio rajono sav., Saločių sen., Ažuolpamūšės k.,	Paminklas	A544KP
12	23834	Ažuolpamūšės piliakalnio su gyvenvieta gyvenvietė	Pasvalio rajono sav., Saločių sen., Ažuolpamūšės k.,	Paminklas	A544K2P
13	5448	Ažuolpamūšės piliakalnio su gyvenvieta piliakalnis	Pasvalio rajono sav., Saločių sen., Ažuolpamūšės k.,	Paminklas	A544K1P, AR762
14	17120	Vaškų miestelio istorinė dalis	Pasvalio rajono sav., Vaškų sen., Vaškų mstl.,	Registrinis	UV48
15	6626	Kidžionių kapinynas	Pasvalio rajono sav., Pušaloto sen., Kidžionių k.,	Registrinis	AV904

Eil. Nr.	Unikalus objekto kodas	Pavadinimas	Adresas	Statusas	Kiti kodai
16	40679	Migonių, Šimonių piliakalnio su gyvenviete gyvenvietė	Pasvalio rajono sav., Pasvalio apylinkių sen., Migonių k.,	Registrinis	

Urbanistikos paveldas

Senujų gyvenviečių urbanistinė struktūra žymiai pakito pastarajame laikotarpyje. Šiuo metu kultūros vertybės statusas yra suteiktas Pasvaliui ir Vaškams, šioms teritorijoms yra parengti vertybių nustatymo aktai, aprašytos vertingosios savybės, patikslintos teritorijų ribos.

8. lentelė. Urbanistikos paveldas.

Unikalus objekto kodas	Pavadinimas	Adresas	Statusas	Kiti kodai
17100	Pasvalio miesto istorinė dalis	Pasvalio rajono sav., Pasvalio miesto sen., Pasvalio m.,	Registrinis	UV31
17120	Vaškų miestelio istorinė dalis	Pasvalio rajono sav., Vaškų sen., Vaškų mstl.,	Registrinis	UV48

Architektūros paveldas

Pasvalio rajono architektūros paveldo kompleksus, įtrauktus į Kultūros vertybių registrą, sudaro dvarų sodybų, sakralinis ir siaurojo geležinkelio infrastruktūros paveldas.

Rajono dvarų sodybų paveldas yra labai gausus. Kompleksiškumu, kraštovaizdine ir istorine verte išsiskiria Gulbinėnų dvaro sodyba. Nežiūrint sovietiniame laikotarpyje sodybos teritorijoje atsiradusių naujadarų, pagrindinių senųjų dvaro pastatų grupė (reprezentacinė zona) sudaro vieningą kompozicinę visumą, kuri susiformavo jau baroko etape, nors pastatų architektūroje išliko ryškus romantizmo laikotarpis (XIX a. ir XX a. pradžia). Savitos architektūros, jungiančios klasicizmo, istorizmo ir modernio stiliaus bruožus, ir išskirtinio monumentalumo yra dvaro rūmai. Labai vertingi sodybos statiniai yra istorizmo stilistikos skelto akmens ir raudonų plytų mūro svirnas, puošnus tvartas, oficina, vertingi ir kiti ūkiniai pastatai, būdingi regionui. Tačiau dabartinė šių architektūros paveldo objektų būklė neatitinka jų paveldosauginės vertės. Išlikusi ir vertinga geometrinė parko plano struktūra, tačiau jo erdvių kompozicija yra praradusi žymią dalį autentiškumo. Bloga yra ir vandens telkinių (kanalų ir tvenkinių) sistemos būklė.

Joniškėlio dvaro sodyba sudaro vieną iš didžiausių saugomų statinių kompleksų Šiaurės Vidurio regione. Ji išsiskiria kraštovaizdine ir architektūrine verte. Ypač vertingas sudėtingos struktūros parkas, kurį sudaro trys zonos: laisvo planavimo (angliškojo tipo), geometrinio (prancūziškojo) ir pramogų. Ryškia architektūrine verte pasižymi sodybos klasicizmo ir istorizmo (plytų stiliaus) pastatai: senieji ir naujieji rūmai, tvartas, rūkykla, kalvė, svirnas (arch. F. Lemanas), tačiau jie tebėra blogos būklės.

Berklainių dvaro sodyba būdinga pasienio regionui - joje ryški vokiečių architektūros mokyklos (Kuršo gubernijos) įtaka.

Vertingos yra ir kitos nedidelės rajono dvaro sodybos, daugiausiai išaugusios iš stipresniųjų ūkių. Tačiau daugelis senųjų pastatų, išlikusių šiuose kompleksuose, yra blogos ar net avarinės būklės. Ypač sparčiai nyksta buvę ūkiniai statiniai, daugelis kurių yra reikšmingi kaip Šiaurės Lietuvos regionui būdingos plytų mūro architektūros pavyzdžiai.

9. lentelė. Urbanistikos paveldas.

Eil. Nr.	Unikalus objekto kodas	Pavadinimas	Adresas	Statusas	Kiti kodai
1	23495	Škilinпамūšio dvaro sodybos ledainė	Pasvalio rajono sav., Saločių sen., Škilinпамūšio k.,	Valstybės saugomas	G125K9
2	33564	Saločių dvaro sodybos fragmentai ūkinis pastatas	Pasvalio rajono sav., Saločių sen., Saločių mstl.,	Registrinis	
3	21909	Siaurojo geležinkelio komplekso Pajiešmenių stotis	Pasvalio rajono sav., Krinčino sen., Pajiešmenių k.,	Valstybės saugomas	G10K11
4	434	Saločių dvaro sodybos fragmentai	Pasvalio rajono sav., Saločių sen., Saločių mstl.,	Registrinis	535, 413/1840
5	43149	Pušaloto sinagoga	Pasvalio rajono sav., Pušaloto sen., Pušaloto mstl., Taikos g. 5	Valstybės saugomas	
6	20	Namas	Pasvalio rajono sav., Krinčino sen., Krinčino mstl., Žalgirio g. 42	Registrinis	88, 413/1814
7	23479	Joniškėlio dvaro sodybos ratinė	Pasvalio rajono sav., Joniškėlio apylinkių sen., Joniškėlio k., Karpių g.	Valstybės saugomas	G124K13
8	23477	Joniškėlio dvaro sodybos pirmas kumetynas	Pasvalio rajono sav., Joniškėlio apylinkių sen., Joniškėlio k., Dvaro g.	Valstybės saugomas	G124K11
9	23471	Joniškėlio dvaro sodybos karvidė	Pasvalio rajono sav., Joniškėlio apylinkių sen., Joniškėlio k., Dvaro g. 3	Valstybės saugomas	G124K5
10	23488	Škilinпамūšio dvaro sodybos pirmas svirnas	Pasvalio rajono sav., Saločių sen., Škilinпамūšio k.,	Valstybės saugomas	G125K2
11	23645	Niurkonių kapinių koplyčios komplekso koplyčia	Pasvalio rajono sav., Pumpėnų sen., Lavėnų k.,	Valstybės saugomas	G178K1
12	424	Joniškėlio dvaro sodyba	Pasvalio rajono sav., Joniškėlio apylinkių sen., Joniškėlio k.,	Valstybės saugomas	525, G124K, 413/1806, AtV531
13	36197	Ažuolпамūšės buv. dvaro sodybos fragmentų antras ūkinis pastatas	Pasvalio rajono sav., Saločių sen., Ažuolпамūšės k.,	Registrinis	
14	23179	Vandens malūnas su technologine įranga	Pasvalio rajono sav., Pušaloto sen., Toliūnų k.,	Valstybės saugomas	S460K
15	418	Daučkėnų dvaro sodybos rūmai	Pasvalio rajono sav., Krinčino sen., Daučkėnų k.,	Registrinis	520, 413/1811
16	23480	Joniškėlio dvaro sodybos arklino namas	Pasvalio rajono sav., Joniškėlio apylinkių sen., Joniškėlio k., Karpių g.	Valstybės saugomas	G124K14
17	23460	Gulbinėnų dvaro sodybos oficina	Pasvalio rajono sav., Krinčino sen., Gulbinėnų k.,	Valstybės saugomas	G123K2

Eil. Nr.	Unikalus objekto kodas	Pavadinimas	Adresas	Statusas	Kiti kodai
18	2334	Pastatas	Pasvalio rajono sav., Pušaloto sen., Pušaloto mstl., Panevėžio g. 4	Registrinis	1292, 413/1834
19	21912	Siaurojo geležinkelio komplekso Migonių stotis	Pasvalio rajono sav., Pasvalio apylinkių sen., Migonių k.,	Valstybės saugomas	G10K14
20	23469	Joniškėlio dvaro sodybos Rytų oficina	Pasvalio rajono sav., Joniškėlio apylinkių sen., Joniškėlio k., Dvaro g. 2	Valstybės saugomas	G124K3
21	23467	Joniškėlio dvaro sodybos rūmai	Pasvalio rajono sav., Joniškėlio apylinkių sen., Joniškėlio k., Karpių g. 1	Valstybės saugomas	G124K1
22	23462	Gulbinėnų dvaro sodybos pirmas tvartas	Pasvalio rajono sav., Krinčino sen., Gulbinėnų k.,	Valstybės saugomas	G123K4
23	21923	Siaurojo geležinkelio komplekso Vaitkūnų stotis	Pasvalio rajono sav., Pušaloto sen., Vaitkūnų k.,	Valstybės saugomas	G10K25
24	17100	Pasvalio miesto istorinė dalis	Pasvalio rajono sav., Pasvalio miesto sen., Pasvalio m.,	Registrinis	UV31
25	16045	Vėjo malūnas	Pasvalio rajono sav., Vaškų sen., Vaškų mstl.,	Valstybės saugomas	S459, AtV1075
26	23476	Joniškėlio dvaro sodybos namas	Pasvalio rajono sav., Joniškėlio apylinkių sen., Joniškėlio k.,	Valstybės saugomas	G124K10
27	16043	Gulbinėnų dvaro sodybos rūmai	Pasvalio rajono sav., Krinčino sen., Gulbinėnų k.,	Valstybės saugomas	G123K1, AtV1073
28	422	Gulbinėnų dvaro sodyba	Pasvalio rajono sav., Krinčino sen., Gulbinėnų k.,	Valstybės saugomas	523, G123K, 413/1813
29	23470	Joniškėlio dvaro sodybos pirmas svirnas	Pasvalio rajono sav., Joniškėlio apylinkių sen., Joniškėlio k., Dvaro g. 2A	Valstybės saugomas	G124K4
30	2399	Raubonių vandens malūnas-karšykla-verpykla	Pasvalio rajono sav., Saločių sen., Raubonių k.,	Valstybės saugomas	1358, S39, 413/1816
31	23474	Joniškėlio dvaro sodybos maisto sandėlis	Pasvalio rajono sav., Joniškėlio apylinkių sen., Joniškėlio k.,	Valstybės saugomas	G124K8
32	433	Raudonpamūšės dvaro sodybos fragmentai	Pasvalio rajono sav., Saločių sen., Raudonpamūšės k.,	Registrinis	534, 413/1839
33	413	Ažuolpamūšės buv. dvaro sodybos fragmentai	Pasvalio rajono sav., Saločių sen., Ažuolpamūšės k.,	Registrinis	515, 413/1836
34	23646	Niurkonių kapinių koplyčios komplekso varpinė	Pasvalio rajono sav., Pumpėnų sen., Lavėnų k.,	Valstybės saugomas	G178K2

Eil. Nr.	Unikalus objekto kodas	Pavadinimas	Adresas	Statusas	Kiti kodai
35	23473	Joniškėlio dvaro sodybos rūkykla	Pasvalio rajono sav., Joniškėlio apylinkių sen., Joniškėlio k.,	Valstybės saugomas	G124K7
36	23491	Škilinпамūšio dvaro sodybos arklidė	Pasvalio rajono sav., Saločių sen., Škilinпамūšio k.,	Valstybės saugomas	G125K5
37	16044	Škilinпамūšio dvaro sodybos rūmai	Pasvalio rajono sav., Saločių sen., Škilinпамūšio k., Liepų g. 12	Valstybės saugomas	G125K1, AtV1074
38	42412	Raudonпамūšės dvaro sodybos fragmentų svirnas	Pasvalio rajono sav., Saločių sen., Raudonпамūšės k.,	Registrinis	
39	23472	Joniškėlio dvaro sodybos vandens malūno sandėlis	Pasvalio rajono sav., Joniškėlio apylinkių sen., Joniškėlio k., Dvaro g. 5	Valstybės saugomas	G124K6
40	21926	Siaurojo geležinkelio komplekso Pušaloto stoties namas	Pasvalio rajono sav., Pušaloto sen., Pušaloto mstl., Stoties g. 25	Valstybės saugomas	G10K28
41	21924	Siaurojo geležinkelio komplekso Pušaloto stotis	Pasvalio rajono sav., Pušaloto sen., Pušaloto mstl., Stoties g.	Valstybės saugomas	G10K26
42	23492	Škilinпамūšio dvaro sodybos tvartas	Pasvalio rajono sav., Saločių sen., Škilinпамūšio k.,	Valstybės saugomas	G125K6
43	23478	Joniškėlio dvaro sodybos arklidės liekanos	Pasvalio rajono sav., Joniškėlio apylinkių sen., Joniškėlio k., Karpių g.	Valstybės saugomas	G124K12
44	33159	Saločių dvaro sodybos fragmentų rūšys	Pasvalio rajono sav., Saločių sen., Saločių mstl.,	Registrinis	
45	23465	Gulbinėnų dvaro sodybos arklidė-vežiminė	Pasvalio rajono sav., Krinčino sen., Gulbinėnų k.,	Valstybės saugomas	G123K7
46	36363	Ažuolпамūšės buv. dvaro sodybos fragmentų pirmas ūkinis pastatas	Pasvalio rajono sav., Saločių sen., Ažuolпамūšės k.,	Registrinis	
47	1529	Pumpėnų vėjo malūnas	Pasvalio rajono sav., Pumpėnų sen., Pumpėnų mstl.,	Valstybės saugomas	S287, AtV536
48	23475	Joniškėlio dvaro sodybos kalvė	Pasvalio rajono sav., Joniškėlio apylinkių sen., Joniškėlio k., Dvaro g.	Valstybės saugomas	G124K9
49	20573	Niurkonių kapinių koplyčios kompleksas	Pasvalio rajono sav., Pumpėnų sen., Lavėnų k.,	Valstybės saugomas	G178K, AtV534
50	23464	Gulbinėnų dvaro sodybos daržinės liekanos	Pasvalio rajono sav., Krinčino sen., Gulbinėnų k.,	Valstybės saugomas	G123K6
51	23490	Škilinпамūšio dvaro sodybos trečias svirnas	Pasvalio rajono sav., Saločių sen., Škilinпамūšio k.,	Valstybės saugomas	G125K4

Eil. Nr.	Unikalus objekto kodas	Pavadinimas	Adresas	Statusas	Kiti kodai
52	23494	Škilinпамūšio dvaro sodybos arklininko namas	Pasvalio rajono sav., Saločių sen., Škilinпамūšio k.,	Valstybės saugomas	G125K8
53	42411	Raudonпамūšės dvaro sodybos fragmentų kumetynas	Pasvalio rajono sav., Saločių sen., Raudonпамūšės k.,	Registrinis	
54	23468	Joniškėlio dvaro sodybos Vakarų oficina	Pasvalio rajono sav., Joniškėlio apylinkių sen., Joniškėlio k.,	Valstybės saugomas	G124K2
55	428	Lavėnų dvaro kalvė	Pasvalio rajono sav., Pumpėnų sen., Lavėnų k.,	Registrinis	529, 413/1830
56	23647	Niurkonių kapinių koplyčios komplekso kapinių vartai	Pasvalio rajono sav., Pumpėnų sen., Lavėnų k.,	Valstybės saugomas	G178K3
57	23489	Škilinпамūšio dvaro sodybos antras svirnas	Pasvalio rajono sav., Saločių sen., Škilinпамūšio k.,	Valstybės saugomas	G125K3
58	17120	Vaškų miestelio istorinė dalis	Pasvalio rajono sav., Vaškų sen., Vaškų mstl.,	Registrinis	UV48
59	23463	Gulbinėnų dvaro sodybos antras tvartas	Pasvalio rajono sav., Krinčino sen., Gulbinėnų k.,	Valstybės saugomas	G123K5
60	436	Škilinпамūšio dvaro sodyba	Pasvalio rajono sav., Saločių sen., Škilinпамūšio k.,	Valstybės saugomas	537, G125K, 413/1842
61	23461	Gulbinėnų dvaro sodybos svirnas	Pasvalio rajono sav., Krinčino sen., Gulbinėnų k.,	Valstybės saugomas	G123K3
62	23493	Škilinпамūšio dvaro sodybos ūkinis pastatas	Pasvalio rajono sav., Saločių sen., Škilinпамūšio k.,	Valstybės saugomas	G125K7
63	36357	Ažuolпамūšės buv. dvaro sodybos fragmentų kumetynas	Pasvalio rajono sav., Saločių sen., Ažuolпамūšės k.,	Registrinis	
64	1527	Vandens malūnas pastatas	Pasvalio rajono sav., Pasvalio apylinkių sen., Balsių k.,	Valstybės saugomas	S285, AtV533

Sakralinis paveldas

Reikšmingas rajono sakralinis mūro architektūros paveldas. Vienas seniausių objektų yra vėlyvojo baroko Krinčinio Šv. ap. Petro ir Povilo bažnyčia (1782 m.), sudaranti ansamblį su istorizmo formų varpine (1908 m.). Istorizmo architektūros yra ir Vaškų Šv. Juozapo bažnyčia (1881 m.). Joniškėlio Švč. Trejybės (1792 m.), Daujėnų Šv. Jėzaus Vardo (1803 m.) ir Pumpėnų Švč. Mergelės Marijos Škaplierinės (1818 m.) bažnyčioms būdinga savita baroko ir klasicizmo, Pasvalio Šv. Jono Krikštytojo bažnyčiai (1787 m., rekonstr. 1887 m.) – baroko ir istorizmo bruožų darna. Kyburių Švč. Mergelės Marijos Angeliškosios bažnyčia (1927 m.), pastatyta pagal V. Landsbergio-Žemkalnio projektą, reprezentuoja tarpukario laikotarpio architektūrą. Unikali Skrebotišio Švč. Jėzaus Širdies bažnyčia, 1920 m. įrengta rekonstruotame romantizmo laikotarpio grūdų sandėlyje. Savita medinė Kriklinių Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bažnyčia (1781 m.,

rekonstr. 1897 m.) – jos dvibokštis fasadas savo proporcijomis artimas stilinės architektūros vėlyvojo baroko pastatams. Baroko ir neogotikos įtaka matoma ir medinėje liaudies architektūros Pušaloto Šv. ap. Petro ir Povilo bažnyčioje (1853 m., rekonstr. 1879 m.). Autentiškas formas išlaikė Pušaloto sinagogos ir žydų mokyklos pastatai.

Inžinerinis paveldas

Vertingas architektūrinis techninis rajono paveldas. Vandens malūnas – vilnų karšykla-verpykla Raubonių k. prie kelio Pasvalys-Biržai su išlikusia autentiška technologine įranga (1903 m.) yra vienas geriausiai išlikusių Lietuvoje pramonės objektų. Vidaus įranga žymia dalimi išlikusi Toliūnų, iš dalies ir kituose vandens malūnuose. Balsių vandens malūnas yra vienas seniausių Lietuvoje. Pertvarkius į poilsiavietę jis prarado dalį architektūros autentiškumo, tačiau svarbu, kad yra naudojamas viešajai paskirčiai. Iš keturių į registrą įtrauktų rajono vėjo malūnų technologinė įranga yra išlikusi Puškonių k. malūne, stovinčiame prie Vilniaus-Rygos kelio. Monumentalumu, istorizmo stilistika, technine verte (išlikusi įranga) ir svarbiu vaidmeniu kraštovaizdyje išsiskiria Pumpėnų malūnas.

Regiono kultūros paveldo kompleksą sudaro siaurasis geležinkelis su stotimis ir kitais pastatais (stočių ir kiti pastatai yra Pasvalio ir Joniškėlio miestuose). Pirmoji jo dalis 1916 m. buvo nutiesta iš Joniškėlio į Šiaulių Guberniją. Siaurojo geležinkelio statiniai, esantys rajono teritorijoje, didžiąja dalimi išlaikė autentiškumą. Geležinkelis rajonui svarbus ir kaip teritorinė Pasvalio ir Joniškėlio istorinių centrų, Migonių piliakalnio ir kitų reikšmingų kultūros paveldo objektų, jungtis.

Istorine ir technine verte pasižymi ir į Kultūros vertybių registrą įtraukti Lietuvos nepriklausomybės (tarpukario) laikotarpio tiltai per Mūšos upę.

10. lentelė. Inžinerinis paveldas.

Eil. Nr.	Unikalus objekto kodas	Pavadinimas	Adresas	Statusas	Kiti kodai
1	21909	Siaurojo geležinkelio komplekso Pajiešmenių stotis	Pasvalio rajono sav., Krinčino sen., Pajiešmenių k.,	Valstybės saugomas	G10K11
2	32979	Siaurojo geležinkelio komplekso Pušaloto stoties lauko tualetas	Pasvalio rajono sav., Pušaloto sen., Pušaloto mstl., Stoties g.	Registrinis	
3	21953	Siaurojo geležinkelio komplekso Papyvesių tiltas	Pasvalio rajono sav., Pasvalio apylinkių sen., Papyvesių k.,	Valstybės saugomas	G10K55
4	23179	Vandens malūnas su technologine įranga	Pasvalio rajono sav., Pušaloto sen., Toliūnų k.,	Valstybės saugomas	S460K
5	21925	Siaurojo geležinkelio komplekso Pušaloto stoties prekių sandėlis	Pasvalio rajono sav., Pušaloto sen., Pušaloto mstl., Stoties g.	Valstybės saugomas	G10K27
6	21912	Siaurojo geležinkelio komplekso Migonių stotis	Pasvalio rajono sav., Pasvalio apylinkių sen., Migonių k.,	Valstybės saugomas	G10K14
7	21923	Siaurojo geležinkelio komplekso Vaitkūnų stotis	Pasvalio rajono sav., Pušaloto sen., Vaitkūnų k.,	Valstybės saugomas	G10K25

8	2399	Raubonių vandens malūnas-karšykla-verpykla	Pasvalio rajono sav., Saločių sen., Raubonių k.,	Valstybės saugomas	1358, S39, 413/1816
9	21900	Siaurojo geležinkelio komplekso Joniškėlio-Linkuvos ruožas	Pasvalio rajono sav.,	Valstybės saugomas	G10K2
10	32978	Siaurojo geležinkelio komplekso Pušaloto stoties ūkinis pastatas	Pasvalio rajono sav., Pušaloto sen., Pušaloto mstl.,	Registrinis	
11	21924	Siaurojo geležinkelio komplekso Pušaloto stotis	Pasvalio rajono sav., Pušaloto sen., Pušaloto mstl., Stoties g.	Valstybės saugomas	G10K26

Memorialinis paveldas

Memorialinį paveldą daugiausiai sudaro už Lietuvos nepriklausomybę žuvusių karių kapui, kaimų senosios kapinės, žydų žudynių vietos. Taip pat memorialiniam paveldui priskiriami pastatai, kuriuose gyveno rajonui svarbūs asmenys, paminklai.

Pastaraisiais metais tvarkyti partizanų kapai, istorinės žydų kapinės.

Mitologijos objektai

Mitologijos paveldas regionuose, kuriuose vyrauja derlingos dirbamos dirvos, nėra gausus, tačiau rajone yra išlikusių piliakalnių, kurie priskiriami mitologinėms vietoms statusas. Tik vienas iš jų yra Valstybės saugomas, tai Brazdgalos kaime esanti kalva, vadinama Velniakalniu, kitaip Milžinų kalnu.

11. lentelė. Mitologijos objektai.

Unikalus objekto kodas	Pavadinimas	Adresas	Statusas	Kiti kodai
5438	Kriklinių, Moliūnų senovės gynybinis įtvirtinimas, vad. Karališkąja pilimi	Pasvalio rajono sav., Pumpėnų sen., Moliūnų k.,	Paminklas	A543P, AR752
5441	Migonių, Šimonių piliakalnio su gyvenvietė piliakalnis	Pasvalio rajono sav., Pasvalio apylinkių sen., Migonių k.,	Paminklas	A539P, AR755
5448	Ažuolpamūšės piliakalnio su gyvenvietė piliakalnis	Pasvalio rajono sav., Saločių sen., Ažuolpamūšės k.,	Paminklas	A544K1P, AR762
6614	Kalnas vad. Velniakalniu, kitaip Milžinų kalnu	Pasvalio rajono sav., Pasvalio apylinkių sen., Brazdgalos k.,	Valstybės saugomas	M205, AV892

Kultūros paveldo objektų sklaida

Rajono nekilnojamųjų kultūros vertybių sklaida teritorijoje yra būdinga Šiaurės Vidurio Lietuvos regionui. Dauguma objektų, įtrauktų į Kultūros vertybių registrą, yra susitelkę didesniųjų upių: Mūšos, Lėvens, Pyvesos, paslėniuose arba senosiose gyvenvietėse ir greta jų.

Reikšmingi paveldo objektai rajono teritorijoje sudaro sankaupos vietas. Kompaktiškos sankaupos susiformavo Pasvalyje, Joniškėlyje, Vaškuose ir aplink juos. Šiuose dariniuose vyrauja architektūros paveldo objektai – statiniai ir jų kompleksai. Pušaloto areale susiklosčiusi mišraus pobūdžio sankaupa, kurią sudaro architektūros, archeologijos ir memorialiniai objektai. Abipus

Mūšos upės (didžiąja dalimi dešiniajame jos krante) šiauriau Pasvalio miesto susiklosčiusi kultūros paveldo sankaupa, kurioje vyrauja archeologinės vietos. Išskiriant sankaupos arealus yra įvertintas nekilnojamojo kultūros paveldo objektų tarpusavio vizualinis kompozicinis bei istorinis semantinis sąryšingumas, atsižvelgta į atskirų vietovių istorinį kultūrinį ir estetinį kraštovaizdinį (gamtinį) potencialą. Glaudi teritorinė sąveika, būdinga sankaupos vietas sudarantiems paveldo objektams, padidina kiekvieno jų vertę.

Turizmo plėtotei svarbiu rajono kultūros paveldo vertybių teritorinės sklaidos ypatumu yra vertingų dvarų sodybų lokalizacija šalia Via Baltika magistralės. Šalia jos yra išsidėsčiusios Škilinпамūšio, Saločių, Pajiešmenių, Miliūnų dvarų sodybos, Janušų palivarko sodyba.

Savivaldybės teritorijos šiaurės ir vakarų dalyse vyrauja smulkiaelementės mišrios užstatymo struktūros istorinis tipas, susiklostęs XIX a. pabaigoje ir XX a. pradžioje (su gatvinių gyvenviečių liekanomis). Kita rajono teritorijos dalis yra praradusi ikisovietmečio gyvenviečių tinklo struktūros bruožus, vyrauja stambiaelementės koncentruotos sovietmečio apgyvendinimo struktūros.

5. SU BENDROJU PLANU SUSIJUSIOS APLINKOS APSAUGOS PROBLEMAS, YPAČ ATKREIPIANT DĖMESĮ Į PROBLEMAS, SUSIJUSIAS SU APLINKOS APSAUGAI SVARBIOMIS TERITORIJOMIS

Bendroju atveju aplinkosauginių problemų atsiradimo priežastimis būtų galima įvardinti gyvenamųjų teritorijų, susisiekimo infrastruktūros, pramoninių ir intensyvaus žemės ūkio teritorijų bei rekreacinės infrastruktūros intensyvią plėtrą. Visa ši plėtra sąlygoja gamtinių teritorijų bei bendrą aplinkos taršą (antropogeninės kilmės), o bendrojo plano sprendiniai, nurodantys tam tikras teritorijos plėtros kryptis, gali tiesiogiai ar netiesiogiai gali įtakoti aplinkosaugines problemas susijusias su:

- Upių ir ežerų tarša;
- Požeminių vandenių tarša
- Oro tarša;
- Triukšmo tarša;
- Dirvožemio tarša;
- Tiesioginiu ir netiesioginiu poveikiu biologinei įvairovei;
- Fiziniu poveikiu gamtinei aplinkai;
- Fiziniu poveikiu kultūros paveldui.

Pasvalio rajono teritorija patenka į itin geologiškai ir hidrogeologiškai jautrų regioną – karsto zoną. Esamos ar suplanuotos pramonės, komercijos, intensyvaus žemės ūkio ar gyvenamosios teritorijos, netinkamai jose vykdant ūkinę veiklą, gali nesunkiai tapti paviršinių ar požeminių vandenių bei dirvožemio taršos šaltiniu. Teršalai migruojantys dirvožemyje ir išplaunami į požeminius vandenis ar paviršinius vandens telkinius gali pasiekti saugomas teritorijas, neigiamai paveikti buveines, saugomas augalų ar gyvūnų rūšis.

Lietuvos geologijos tarnybos duomenų bazėse planuojamos Pasvalio rajono teritorijos ribose yra registruoti 335 potencialūs taršos šaltiniai, iš kurių yra 120 Gyvulininkystės objektai (Galvijų fermos, kiaulidės, paukštynas), 109 Pramonės, energetikos, transporto ir paslaugų objektai (autoservisai, degalinės, garažai, katilinės, naftos bazės, plovyklos, skerdykla, technikos kiemai), 106 Teršiančių medžiagų kaupimo ir regeneravimo objektai (juodligės židiniai, laistymo laukas,

rezervuarai, sandėliai, saugojimo aikštelė, sąvartynai, valymo įrenginiai). Iš šių objektų 173 yra veikiančios, 35 sugriauti, 7 rekultivuoti (sąvartynai), 119 neveikiančios ir viena gaisravietė. Didelis potencialių taršos šaltinių, susijusių su žemės ūkiu, skaičius suponuoja, kad intensyvus žemės ūkis yra pagrindinė rajone vystoma ūkio šaka, nuo kurios priklauso ne tik rajono ekonomika, bet ir aplinkosauginės problemos. Atsižvelgiant į šios ūkio šakos vystymo mastą rajone galima teigti, kad ji turi vieną didžiausių poveikių saugomoms bei gamtinio karkaso teritorijoms, tiek per taškinis taršos šaltinius, tiek per pasklidąją taršą. Atsižvelgiant tai *Pasvalio rajono bendrojo plano keitime (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius)* yra orientuojamasi į ekstensyvaus ir ekologinio ūkininkavimo prioriteto nustatymą ir jo reglamentavimą didesnėje rajono teritorijos dalyje.

6. TARPTAUTINIŲ, EUROPOS BENDRIJOS ARBA NACIONALINIŲ LYGMENIU NUSTATYTI APLINKOS APSAUGOS IR NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS TIKSLAI, SUSIJĘ SU BENDRUOJU PLANU, KAIP RENGIANČIŲ PLANŲ AR PROGRAMŲ ATSIŽVELGTA Į ŠIUOS TIKSLUS IR APLINKOS APSAUGĄ

Rengiamas *Pasvalio rajono bendrojo plano keitimas (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius)* neprieštarauja Europos Bendrijos ir kitų tarptautinių aplinkos apsaugą reglamentuojančių dokumentų, kuriuos ratifikavo Lietuvos Respublika, pagrindinėms nuostatoms bei juose numatytiems tikslams:

- Pagal Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos Kioto protokolą – skatinti tvarią plėtrą ir laikytis įsipareigojimų riboti ir mažinti išmetamus teršalus numatytais kiekiais.
- Pagal Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo globos konvenciją – kultūros ir gamtos paveldui suteikti tinkamą vaidmenį bendruomenės gyvenime ir jį integruoti į bendras planavimo programas.
- Pagal Europos kraštovaizdžio konvenciją – skatinti kraštovaizdžio apsaugą, tvarkymą bei planavimą, organizuoti Europos bendradarbiavimą kraštovaizdžio klausimais; integruoti kraštovaizdį į teritorijų ir miestų planavimo, kultūros, aplinkos, žemės ūkio, socialinę ir ekonominę politiką bei į kiekvieną kitą politikos sritį, galinčią daryti poveikį kraštovaizdžiui.

Rengiamas *Pasvalio rajono bendrojo plano keitimas (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius)* neprieštarauja nacionaliniams aplinkos apsaugos bei aukštesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentų pagrindinėms nuostatoms bei juose numatytiems aplinkosauginiams tikslams:

- Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane numatytiems tikslams – užtikrinti šalies subalansuotą raidą; kuo geriau panaudoti turimą šalies teritorijos potencialą; nedaryti žalos šalies gamtinei bei kultūrinei aplinkai; išsaugoti bei stiprinti šalies teritorijos savitumą;

išlaikyti ir stiprinti turimą aplinkos sveikumo bei kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugos, gamtinio karkaso palaikymo sistemą; šalies ir regionų savitumus formuojančioms gamtinėms ir kultūrinėms aplinkos vertybėms garantuoti efektyvią apsaugą ir racionalų naudojimą; užtikrinti tik ekologiškai pagrįstų kraštovarkos programų realizavimą; teritorijos raidos tikslus optimizuoti suderinant urbanistinę sistemą, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugą, kultūros paveldo, gamybos bei rekreacinių teritorijų naudojimą ir socialinės–kultūrinės bei techninės infrastruktūros teritorinę plėtrą; subalansuoti šalies transporto sistemos plėtrą maksimaliai panaudojant turimą įvairių transporto rūšių infrastruktūrą, mažinant transporto poveikį aplinkai.

- Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatyme numatytiems tikslams – išsaugoti gamtos ir kultūros paveldo teritorinius kompleksus ir objektus (vertybes), kraštovaizdžio ir biologinę įvairovę; užtikrinti kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą, subalansuotą gamtos išteklių naudojimą ir atkūrimą; sudaryti sąlygas pažintiniam turizmui, moksliniams tyrimams ir aplinkos būklės stebėjimams, propaguoti gamtos ir kultūros paveldo teritorinius kompleksus ir objektus.
- Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatyme numatytiems tikslams – išlaikyti valstybės teritorijos socialinio, ekonominio ir ekologinio vystymo pusiausvyrą; formuoti sveiką ir harmoningą gyvenamąją, darbo ir poilsio aplinką, stengiantis sukurti geresnes ir visoje valstybės teritorijoje visavertes gyvenimo sąlygas; saugoti, racionaliai naudoti ir atkurti gamtos išteklius, gamtos ir kultūros paveldo vertybes, tarp jų ir rekreacijos; formuoti gamtinį karkasą, sudaryti prielaidas kraštovaizdžio ekologiškai pusiausvyrai palaikyti arba jai atkurti.

Rengiant *Pasvalio rajono bendrojo plano keitimą (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius)*, į šiuos tikslus atsižvelgiama nustatant rajono erdvinės struktūros vystymo principus, parenkant teritorijoms funkcinis prioritetus, sprendžiant rajono susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros klausimus ir sprendiniais nedarant neigiamo poveikio kultūros paveldo vertybėms.

Tarptautiniu, Europos Bendrijos arba nacionaliniu lygmeniu nustatyti *nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos tikslai*, susiję su bendroju planu, kaip rengiant planą ar programą atsižvelgta į šiuos tikslus ir *nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą*.

Rengiamas *Pasvalio rajono bendrojo plano keitimas (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius)* neprieštarauja nacionalinėms nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos bei aukštesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentų pagrindinėms nuostatomis bei juose numatytiems nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos tikslams. Pateikiamos kultūros paveldo apsaugos nuostatos atitinka Lietuvos nacionalinės darnaus vystymosi strategiją (Žin., 2003, Nr. 89-2039), kur nurodoma, kad Lietuvos kultūrinio savitumo išsaugojimas yra vienas Lietuvos darnaus vystymosi prioritetų.

- Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane (Žin., 2002, Nr.110-4852; 2006, Nr.,111-4198) numatytiems tikslams kultūros paveldo teritorijų saugojimo ir naudojimo sistemai bei

gairėms – įtvirtinti principą, kad kultūros paveldo išsaugojimą būtina vertinti, kaip svarbų veiksnių, įtakojančių vietovės ekonominę plėtrą, užtikrinti kultūros paveldo teritorijų tvarkymą bendroje Respublikos teritorijos raidoje, integruojant jas į kultūrinio kraštovaizdžio teritorinę apsaugą, šalies ir regionų savitumus formuojančioms gamtinėms ir kultūrinėms aplinkos vertybėms garantuoti efektyvią apsaugą ir racionalų naudojimą; kultūros paveldo, gamybos bei rekreacinių teritorijų naudojimą ir socialinės–kultūrinės bei techninės infrastruktūros teritorinę plėtrą.

- Panevėžio apskrities teritorijos bendrojo plano sprendiniams (patvirtintas 2012 m.), nurodantiems, kad kultūros paveldo objektų teritorijų apsaugos užtikrinimo tikslai:
 - išsaugoti ir perduoti ateities kartoms nekilnojamojo kultūros paveldo vertybes (paminklus), kaip vienus iš svarbiausių apskrities savitumo ir istorinės raidos požymių;
 - užtikrinti darnų kultūros paveldo teritorijų tvarkymą, atitinkantį bendrą darnią krašto raidą, integruojant kultūros ir gamtos paveldo teritorinę apsaugą;
 - plėtoti saugomų paveldo objektų naudojimą, užtikrinantį nekilnojamųjų kultūros vertybių išlikimą;
- Lietuvos Respublikos Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatyme (Žin., 1995, Nr. 3-37 su vėlyvesniais pakeitimais ir papildymais) numatytiems tikslams – viešajam pažinimui ir naudojimui saugomame objekte, jo teritorijoje, objekte draudžiama naikinti ar kitaip žaloti nekilnojamosios kultūros vertybės vertingąsias savybes, teritorijoje ir apsaugos zonoje statyti statinius, kurie aukščiau, apimtimi ar išraiška nustelbtų kultūros paveldo objektą ar objektus arba trukdytų juos apžvelgti, draudžiami vertingąsias savybes naikinantys statybos darbai: kultūros paveldo objektą pritaikyti kitiems, negu nurodyta nekilnojamosios kultūros vertybės pase, naudojimo būdams; padidinti saugomų statinių naudojimo intensyvumą, pristatyti priestatus, papildomus aukštus, įrengti naujas mansardas, formuoti naują planinę struktūrą ir kitaip naikinti autentiškumo požymius.
- Lietuvos Respublikos Saugomų teritorijų įstatyme numatytiems tikslams – išsaugoti gamtos ir kultūros paveldo teritorinius kompleksus ir objektus (vertybes), kraštovaizdžio ir biologinę įvairovę; užtikrinti kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą, subalansuotą gamtos išteklių naudojimą ir atkūrimą; sudaryti sąlygas pažintiniam turizmui, moksliniams tyrimams ir aplinkos būklės stebėjimams, propaguoti gamtos ir kultūros paveldo teritorinius kompleksus ir objektus.
- Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatyme numatytiems tikslams – išlaikyti valstybės teritorijos socialinio, ekonominio ir ekologinio vystymo pusiausvyrą; formuoti sveiką ir harmoningą gyvenamąją, darbo ir poilsio aplinką, stengiantis sukurti geresnes ir visoje valstybės teritorijoje visavertes gyvenimo sąlygas; saugoti, racionaliai naudoti ir atkurti gamtos išteklius, gamtos ir kultūros paveldo vertybes, tarp jų ir rekreacijos; formuoti gamtinį karkasą, sudaryti prielaidas kraštovaizdžio ekologiškai pusiausvyrai palaikyti arba jai atkurti.
- Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo globos konvencijos (Žin., 1997, Nr. 19-411) tikslams – priimti generalinę politiką, kuri siektų kultūros ir gamtos paveldui suteikti tinkamą vaidmenį bendruomenės gyvenime ir to paveldo globą integruoti į bendras planavimo programas, vystyti mokslinius ir techninius tyrimus bei tyrinėjimus ir paruošti veiksmingas priemones,

kurios įgalintų valstybę neutralizuoti grėsmę, iškilusią kultūros ir gamtos paveldui, imtis tinkamų įstatyminių, mokslinių, techninių, administracinių ir finansinių priemonių, būtinų šio paveldo identifikavimui, globai, išsaugojimui (konservavimui), respektavimui bei regeneravimui.

- Europos architektūros paveldo apsaugos konvencijos (Žin., 1999, Nr. 100-2896) tikslams - miestų, miestelių ir kaimo vietovių vidinės struktūros vystymas turi užtikrinti senamiesčių, istorinių miestų ir miestelių, etnografinių kaimų ir kitų kultūros paveldo vietovių bei objektų apsaugą.
- Europos kraštovaizdžio konvencijos (Žin., Nr. 104-46-4621) aplinkos tvarkymo tikslams – įteisinti kraštovaizdį kaip svarbią žmones supančios aplinkos sudedamąją dalį, jų bendro kultūros ir gamtos paveldo apraišką bei jų savasties pagrindą, integruoti kraštovaizdį kaip reiškinį į savo teritorijų ir miestų planavimo politiką bei savo kultūros, aplinkos, žemės ūkio, socialinę ir ekonominę politiką.
- 1992 m. pataisytos Europos archeologijos paveldo apsaugos konvencijos (Žin., 1999-11-25, Nr. 100-2895) nuostatomis – įvairiuose plėtros projektų etapuose užtikrinti nuolatinės archeologų, miestų ir regionų planuotojų tarpusavio konsultacijas, įgalinančias keisti plėtros planus, kurie gali turėti neigiamą poveikį archeologijos paveldui, užtikrinti, kad poveikio aplinkai įvertinimuose ir atitinkamuose sprendiniuose būtų visapusiškai atsižvelgiama į archeologines vietas ir jų aplinką, kai archeologijos paveldo objektai randami statybų metu – pasirūpinti jų konservavimo „in situ“ galimybes.

Atsižvelgiama į ilgalaikės kultūros paveldo apsaugos, pritaikymo, naudojimo ir tvarkymo programų tikslus:

- Kultūrinio turizmo plėtros programa (1998). Priemonių planui įgyvendinti planuojamoje teritorijoje turizmo infrastruktūros plėtra derinama su atrinktais eksponuotinių kultūros paveldo objektų dislokacija.
- Ilgalaikė dvarų paveldo objektų – istorinių želdynų (parkų) tvarkymo darbų programa (patv. 2005-01-10 KPD įsakymu Nr. Į-09) – vykdomas dvarų kultūros paveldo puoselėjimas regione, galimas nors dalinis istorinio kraštovaizdžio elementų atkūrimas.

7. GALIMOS REIKŠMINGOS TIESIOGINĖS, NETIESIOGINĖS, KAUPIAMOSIOS, SĄVEIKAUJANČIOS (SINERGETINĖS), TRUMPALAIKĖS, VIDUTINĖS TRUKMĖS, ILGALAIKĖS, NUOLATINĖS, LAIKINOS, TEIGIAMOS IR NEIGIAMOS PASEKMĖS APLINKAI, TAIP PAT BIOLOGINEI ĮVAIROVEI, VISUOMENEI IR JOS SVEIKATAI, GYVŪNIJAI, AUGALIJAI, DIRVOŽEMIUI, VANDENIUI, ORUI, KLIMATUI, MATERIALIAJAM TURTUI, KULTŪROS PAVELDAI (ĮSKAITANT URBANISTINĮ, ARCHITEKTŪRINĮ IR ARCHEOLOGINĮ PAVELDA), KRAŠTOVAIZDŽIUI IR ŠIŲ VEIKSNIŲ TARPUSAVIO SĄVEIKAI

Pasvalio rajono bendrojo plano keitimas (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius) įgyvendinimo pasekmės nustatomos sprendinių pasekmių lentelėje. Sprendinių pasekmių vertinimas atliktas pagal jų poveikį:

- teritorijos vystymosi urbanistinei darnai;
- kultūros paveldui ir jo apsaugai;
- visuomenės sveikatai;
- socialinei aplinkai;
- aplinkos kokybei (klimatui, orui, vandeniui, dirvožemiui);
- eismo saugumui;
- ekonominei aplinkai ir materialiajam turtui;
- saugomos teritorijos biologinei įvairovei;
- gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui;
- atitikimą patvirtintiems teritorijų planavimo dokumentams.

Sprendinių reikšmingumas įvertintas naudojant šiuos žymėjimus:

- „+— – tikėtinos reikšmingos teigiamos pasekmės;
- „— – tikėtinos reikšmingos neigiamos pasekmės;
- „+ / — – tikėtinos tiek teigiamos, tiek neigiamos pasekmės;
- „0— – nenumatoma nei teigiamų, nei neigiamų pasekmių;
- „~— – nepakanka informacijos reikšmingumui nustatyti.

12. lentelė. Sprendinių pasekmių vertinimas – Status quo alternatyva – nerengti Pasvalio rajono bendrojo plano keitimo (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius).

Aplinkos komponentai	Status quo alternatyva – nerengti Pasvalio rajono bendrojo plano keitimo (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius)								
	Pasekmės								
	Tiesioginės	Netiesioginės	Kaupiamosios	Sąveikaujančios	Trumpalaikės	Vidutinės trukmės	Ilgalaikės	Nuolatinės	Laikinos
Urbanistinė struktūra	–	0	0	–	0	0	–	–	0
Kultūros paveldas	0	0	0	0	0	0	–	0	0
Visuomenės sveikata	0	–	0	0	0	0	0	0	0
Socialinė aplinka	0	–	0	0	0	0	0	0	0
Aplinkos kokybė (klimatas, oras, vanduo, dirvožemis)	0	–	–	0	0	0	–	0	0
Eismo saugumas	0	0	0	–	0	0	–	0	0
Ekonominės sąlygos ir materialusis turtas	–	–	0	–	0	–	–	–	0
Saugomos teritorijos ir biologinė įvairovė (gyvūnija, augalija)	0	0	0	–	0	0	–	0	0
Kraštovaizdis ir gamtinė aplinka	–	0	–	–	0	0	–	0	0
Atitikimas galiojantiems TPD ¹	–	0	0	0	0	0	–	0	0

1 TPD – teritorijų planavimo dokumentai.

13. lentelė. Sprendinių pasekmių vertinimas – kokybinės plėtros alternatyva.

Aplinkos komponentai	Kokybinės plėtros alternatyva								
	Pasekmės								
	Tiesioginės	Netiesioginės	Kaupiamosios	Sąveikaujančios	Trumpalaikės	Vidutinės trukmės	Ilgalaikės	Nuolatinės	Laikinos
Urbanistinė struktūra	+	0	0	0	0	+	+	+	0
Kultūros paveldas	+	+	0	0	0	0	+	+	0
Visuomenės sveikata	~	+	0	0	0	+	+	+	0
Socialinė aplinka	0	+	0	0	0	+	+	+	0
Aplinkos kokybė (klimatas, oras, vanduo, dirvožemis)	+	+	0	0	0	0	+	+	0
Eismo saugumas	0	0	0	0	0	0	+	+	0
Ekonominės sąlygos ir materialusis turtas	+	+	0	0	0	+	+	+	0
Saugomos teritorijos ir biologinė įvairovė (gyvūnija, augalija)	0	+	0	0	0	0	+	+	0
Kraštovaizdis ir gamtinė aplinka	+	+	0	0	0	0	+	+	0
Atitikimas galiojantiems TPD ²	+	0	0	0	0	+	+	+	0

2 TPD – teritorijų planavimo dokumentai.

7.1. Pastabos ir komentarai dėl bendrojo plano koncepcijos pasekmių kultūros paveldui

Tiek koncepcijos sprendiniais (bendrujų sprendinių formavimas), tiek ir bendrojo plano sprendiniais, kurie bus parengti sprendinių konkretizavimo stadijoje nedaromas ir nebus daromas neigiamas poveikis kultūros paveldo istorinei urbanistinei struktūrai ir kultūriniam kraštovaizdžiui.

SPAV ataskaitos grafinėje dalyje pateiktuose brėžiniuose yra pažymėtos nekilnojamojo kultūros paveldo teritorijos, šiose paveldo teritorijose nėra vaizduojami kokie nors koncepcijos sprendiniai įtakojantys paveldą. Kultūros paveldo teritorijų duomenys pateikti, vadovaujantis LR Nekilnojamojo kultūros vertybių registro 2019-05-29 duomenimis.

Nagrinėjamoje teritorijoje esančių objektų sąrašai pateikti 4-ame skyriuje.

Pasvalio rajono bendrojo plano keitimas (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius) bendrieji sprendiniai (koncepcija) grafiškai išreikšta brėžiniuose „Planinės ir erdvinės struktūros vystymo principai“ ir „Teritorijos naudojimo funkciniai prioritetai“. Kita siūloma alternatyva (*Status quo alternatyva*) grafiškai atitinka brėžinį „Bendrujų sprendinių formavimas. Status Quo“. Bendrujų sprendinių (koncepcijos) brėžiniuose pavaizduotas preliminarūs teritorijos funkciniai prioritetai ir planinės ir erdvinės struktūros vystymo prioritetai. Siūlymai perkelti iš jau patvirtintų ir galiojančių aukštesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentų (Panevėžio apskrities teritorijos bendrasis (generalinis) planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-12-12 nutarimu Nr. 1531; Nacionalinis kraštovaizdžio tvarkymo planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015-10-02 įsakymu nr. D1-703; Pasvalio rajono bendrasis planas, patvirtintas Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2008-03-26 sprendimu Nr. T1-47, T00030816 (000672000133)). Šiems teritorijų planavimo dokumentams jų rengimo metu jau buvo atliktas strateginis poveikio aplinkai vertinimas ir jie buvo nustatyta tvarka suderinti.

Konkretūs detalizuoti sprendiniai atsižvelgiant į planavimo tikslus ir uždavinius nagrinėjamoje teritorijoje bus nustatyti sprendinių konkretizavimo stadijoje.

Tekstinė *Pasvalio rajono bendrojo plano keitimo (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius)* koncepcijos dalis yra pateikta šio dokumento 9-ame skyriuje.

Bendrojo plano koncepcija nekenkia visų kitų planuojamoje teritorijoje esančių kultūros paveldo statinių kompleksų, ir pavienių objektų vertingosioms savybėms ir kultūriniam kraštovaizdžiui.

Numatomos *Pasvalio rajono bendrojo plano keitimo (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius)* koncepcijos sprendinių galimos teigiamos tiesioginės, netiesioginės, vidutinės trukmės, ilgalaikės ir nuolatinės reikšmingos pasekmės kultūros paveldui. Reikšmingų trumpalaikių, kaupiamųjų, sąveikaujančių pasekmių nenumatoma. Tai lemia šio bendrojo plano specifika – jis rengiamas teritorijoje, kurios naudojimas yra nusistovėjęs.

Bendrojo plano sprendiniai iš esmės nekeis nusistovėjusių teritorijos funkcijų ar funkcijų suplanuotų ankstesniojo Pasvalio rajono bendrojo plano sprendiniais, tačiau bus skiriamas papildomas dėmesys detalizuojant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius.

7.2. Pastabos ir komentarai dėl bendrojo plano koncepcijos pasekmių visuomenės sveikatai

- Numatomos Pasvalio rajono bendrojo plano keitimo (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius) sprendinių galimos tiesioginės, netiesioginės, vidutinės trukmės, ilgalaikės ir nuolatinės reikšmingos pasekmės visuomenės sveikatai. Reikšmingų kaupiamųjų, sąveikaujančių ir trumpalaikių pasekmių nenumatoma. Tai lemia šio bendrojo plano specifika – jis rengiamas teritorijoje, kurios naudojimas yra nusistovėjęs. Bendrojo plano sprendiniai iš esmės nekeis nusistovėjusių teritorijos funkcijų ar funkcijų suplanuotų ankstesniojo Pasvalio rajono bendrojo plano sprendiniais, tačiau bus skiriamas papildomas dėmesys detalizuojant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius, nustatant tausojančio žemės ūkio prioritetą.
- Pasvalio rajono bendrojo plano keitimo (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius) sprendinių tiesiogines, netiesiogines, vidutinės trukmės, ilgalaikes ir nuolatinės reikšmingas pasekmes visuomenės sveikatai lemia tokie žemiau išvardinti faktoriai:
 - Vystant inžinerinę infrastruktūrą (plėtojant, modernizuojant, renovuojant), pagerės tiekiamo vandens kokybė, bus slopinama oro tarša tai padės sumažinti lėtinių, alerginių susirgimų skaičių. Taip pat bus mažesnė avarinių situacijų rizika.
 - Detalizuojant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius, papildomai į gamtinį karkasą įtraukiant mažesnių upių migracijos koridorius, reglamentais ribojant užstatymą urbanizuotose teritorijose esančiuose gamtinio karkaso zonose, iš esmės mažinant urbanizuojamų teritorijų plotus, taip pat ne tik gamtinio karkaso teritorijose bet ir aplinkui jas žemės ūkį orientuojant į ekologinį ir ekstensyvų ūkininkavimą, bus užtikrinama geresnė gamtinė pusiausvyra tarp urbanizuotų ir gamtinių teritorijų, mažesnė taršos tikimybė gamtai jautrioms teritorijoms. Tai neigiamo poveikio visuomenės sveikatai neturės.

8. PRIEMONĖS BENDROJO PLANO ĮGYVENDINIMO REIKŠMINGOMS NEIGIAMOMS PASEKMĖMS APLINKAI IŠVENGTI, SUMAŽINTI AR KOMPENSUOTI

Norint išvengti neigiamų *Pasvalio rajono bendrojo plano keitimo (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius)* įgyvendinimo pasekmių, reikia imtis tokių priemonių:

1. Bendrojo plano sprendiniai, susiję su saugomų teritorijų naudojimu gali būti įgyvendinti tiek, kiek jie neprieštarauja saugomų teritorijų specialiųjų planų sprendiniams. Valstybiniai parkai, valstybiniai draustiniai steigiami, jų ribos keičiamos, tvarkymo ir naudojimo priemonės numatomos specialiuosiuose saugomų teritorijų planuose.
2. Rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus ar techninius projektus, nuosekliai laikytis bendrojo plano sprendinių.
3. Įgyvendinat sprendinius taikyti technologijas, kurios mažiausiai kenkia aplinkai.

9. PASIRINKTŲ BENDROJO PLANO ĮGYVENDINIMO ALTERNATYVŲ APRAŠYMAS, PRIEŽASTYS, DĖL KURIŲ PASIRINKTOS SVARSTYTOS PLANO AR PROGRAMOS ALTERNATYVOS

Pasvalio rajono bendrojo plano keitimo (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius) bendrųjų sprendinių (konceptijos) stadijoje parengiama bendrojo plano koncepcijos kokybinės plėtros alternatyva ir ji lyginama su Status Quo alternatyva.

Status quo alternatyvos kryptis atitinka *Pasvalio rajono bendrojo plano keitimo (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius)* esamą būklę. Ši alternatyva pasitelkiama, nagrinėjant pasekmes aplinkai, jei nebūtų rengiami *Pasvalio rajono bendrojo plano keitimo (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius)* sprendiniai. Tokiu atveju būtų išlaikoma esama *Pasvalio rajono* funkcinių prioritetų situacija. Grafiškai ši *Status quo* alternatyva atitinka brėžinį „*Bendrųjų sprendinių formavimas. Status Quo*“. Ši alternatyva pasirinkta kaip atskaitos taškas rengiamiems *Pasvalio rajono bendrojo plano keitimo (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius)* sprendiniams.

Kokybinės plėtros alternatyva. Pagal šią alternatyvą *Pasvalio rajono bendrojo plano keitimo (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius)* bendruosiuose sprendiniuose nustatomos teritorijos naudojimo ir apsaugos svarbiausios kryptys ir tvarkymo prioritetai. Teritorijos naudojimo ir apsaugos kryptys atitinka bendrojo plano rengimo tikslus.

Plėtros kryptys

Ekonominei plėtrai parenkamos teritorijos, kurių padėtis strategiškai palanki tarptautinių susisiekimo sistemos elementų atžvilgiu. Tokiu būdu ekonominė plėtra nukreipiama ne tik į patogias plėtrai teritorijas, bet tuo pačiu ir į mažiau gamtiškai jautrias teritorijas, ar teritorijas, kuriose gamtinė pusiausvyra jau pažeista ir jos nebeįmanoma atstatyti. Ekonominė plėtra padėtų rajonui išlaikyti demografinių rodiklių stabilumą ir būtų prielaida gyvenimo kokybei gerinti.

Ne mažiau svarbi yra ir rekreacinio potencialo plėtojimo sritis, kraštovaizdžio bendroji ekologinė pusiausvyra, gamtinio karkaso formavimas, gamtinių, kultūrinių vertybių ir kraštovaizdžio kompleksų išsaugojimas.

Plėtros prioritetą numatoma teikti miestams ir teritorijoms greta jų, tai – Pasvalio ir Joniškėlio miestai su prieigomis. Pasvalys vystomas kaip rajono savivaldybės centras, Joniškėlis, atsižvelgiant į Panevėžio apskrities bendrojo plano sprendinius – kaip naujai formuojamas vietinio aptarnavimo centras. Seniūnijų centrai plėtojami atsižvelgiant į seniūnijų centrams reikalingas užtikrinti funkcijas.

Taip pat pagrindinės plėtros kryptys koncentruotųsi teritorijose šalia magistralinių susisiekimo ašių, tačiau ekonominė plėtra daugiau yra savaiminis procesas, kurį bendrasis planas savo reglamentų ribose nukreipia ir reguliuoja, kad būtų išlaikytas gamtinė pusiausvyra ir antropogeninės veiklos balansas, kad plėtra vyktų patogiausiose ir labiausiai pritaikytose tam teritorijose bei nekenktų gamtiniam ir kultūriniam paveldui.

Šiame koncepcijos variante ypatingai pabrėžiama tarptautinės automagistralės reikšmė ir

laikoma, kad pagrindinė aktyvi plėtra turėtų vykti jos jungtyse su Pasvalio miestu ir išilgai šios magistralės ašies.

Funkcinio zonavimo ir urbanistinės plėtros teritorijų vystymo principai

Urbanistinio audinio plėtra ir inžinerinės infrastruktūros atnaujinimas numatomas plėtras koncentruojami esamose urbanizuotose teritorijose, gerinant esamas sąlygas bei prioritetą teikiant susiformavusios infrastruktūros tobulinimui bei gyvenimo ir verslo sąlygų gerinimui.

Aplinka turi būti tinkama žmonėms gyventi ir leisti laisvalaikį, bei nesudaryta dirbtinių kliūčių verslo vystymui, užtikrinant tinkamą kultūros ir gamtinių vertybių apsaugą bei naudojimą.

Pasvalio rajono funkcinių prioriteto zonų vystymo pagrindas – funkcinis zonavimas atsižvelgiant į rajone esančių teritorijų individualias ypatybes, aukštesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentų sprendinius bei šių sprendinių detalizavimas rajono lygmeniu.

Susisiekimo sistema

I, II ir III lygmens kelių tinklas suformuotas ruošiant aukštesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose – Lietuvos Respublikos ir Panevėžio apskrities bendruosiuose planuose. Savivaldybės lygmeniu gali būti formuojamas IV lygmens tinklas (vietinės jungtys). Panevėžio apskrities bendrajame plane Pasvalio miestui yra suteiktas 3 lygmens *a* kategorijos statusas (esamas ir palaikomas pagrindinis lokalinio arba savivaldybės centras).

Susisiekimo sistema tobulinama esamos sistemos pagrindu. Rajono lygmeniu koncentruojantis į lokalių problemų išsprendimą, tokių kaip žvyrkelių asfaltavimas, pėsčiųjų/dviračių takų įrengimas ir t.t., bei atsižvelgiant į valstybinius planus ir numatant reikalingas priemones tų planų įgyvendinimui.

LR teritorijos bendrajame plane numatyta, kad Lietuvos transporto sistema būtų integruota į ES sistemą bei siekiama darnios ir vieningos susisiekimo sistemos tikslų. LR bendrajame plane yra nurodytos tokios Pasvalio rajonui aktualios ir konkrečios transporto infrastruktūros plėtros kryptys:

1. Plėtoti ir modernizuoti tarptautinių automobilių kelių tranzitinio transporto koridorius (Via Baltica);
2. Pradėti I geležinkelio koridoriaus įgyvendinimą.

Pasvalio rajono susisiekimo sistemos plėtros tikslas – darni rajono susisiekimo sistema formuojanti tinkamas aplinkos sąlygas, ypatingą dėmesį skiriant Via Baltica ekonominio potencialo išnaudojimui, taip pat aplinkosauginių ir eismo saugumo problemų sprendimui.

Urbanizuojamų teritorijų prioritentinė plėtra

Urbanistinės sistemos elementai – miestai, miesteliai, kaimai ir gyvenvietės kategorizuojami, plėtros priemonės taikomos atsižvelgiant į jų kategoriją, jų padėtį atsižvelgiant į Panevėžio apskrityje susiformavusias urbanistines ašis. Šios regioninės urbanistinės integracijos ašys, jungia atskiras regiono dalis ir susieja jas su aukštesnio lygmens urbanistinės integracijos ašimis.

a kategorija – Pasvalio miestas

b kategorija – Joniškėlis

c kategorijos centrai – Saločiai, Vaškai, Pumpėnai

d kategorijos centrai – Daujėnai, Pušalotas, Krinčinas, Namišiai

a kategorijos centras – savivaldybės centras Pasvalio miestas

Pasvalio miestas užstatytas gana kompaktiškai. Nedideli gyvenamosios statybos teritoriniai rezervai likę sodybinio užstatymo zonose pietvakarinėje miesto dalyje ir nebaigtame užstatyti daugiabučių namų kvartale. Pasvalio miestas yra rajono centras vykdamas ir vietinio centro funkcijas gretimoms gyvenamosioms vietovėms. Miesto teritorijai galima būtų priskirti su miestu funkciškai susijusias gyvenamąsias vietoves, bendrai išsprendžiant inžinerinius tinklus ir kitas komunikacijas.

b kategorijos centras – Joniškėlis

Joniškėlio miestas turi galimybę plėtoti pramonę ir verslą, taip pat pagrindines gyventojų kultūrinio – buitinio aptarnavimo įstaigas bei įmones. Vietiniam b kategorijos centrui teikiamas kokybinės ir kiekybinės plėtros prioritetas.

c kategorijos centrai – Saločiai, Vaškai, Pumpėnai

c kategorijos centrams priskiriami jau susiformavę miesteliai ir kompaktiško užstatymo kaimai esantys seniūnijos centrais, turintys pakankamas aptarnavimo zonas ir gerus ryšius su šiuose teritorijose esančiomis gyvenamosiomis vietovėmis.

Vietiniai c kategorijos centrai atrinkti remiantis turimu socialiniu ekonominiu potencialu, administracinėmis funkcijomis, gyventojų skaičiumi, tradicine vietovių reikšme, tolygia centrų sklaida rajono teritorijoje ir priimtiniu jų pasiekiamumu aplinkinių vietovių gyventojams.

Vietiniams c kategorijų centrams teikiamas kokybinės ir kiekybinės plėtros prioritetas.

d kategorijos centrai – Daujėnai, Pušalotas, Krinčinas, Namišiai

Tai mažesni kaimai, kurių socialinis ekonominis potencialas yra silpnesnis, tačiau jų sklaida dėl patogios padėties teritorijoje gyventojams, atliekamų žemės ūkio aptarnavimo ir paslaugų funkcijų, skatina centralizuotų inžinerinių sistemų plėtrą.

d kategorijos centrams nustatomas palaikomasis režimas atsižvelgiant į gyventojų skaičiaus kitimą ir savivaldybės galimybes juos remti.

Nekategorizuotos vietovės – tankiai apgyvendintos vienkiemių ir smulkių kaimų teritorijos, kurios neturi plėtros potencialo ar neatlieka administracinių funkcijų (nėra seniūnijų centrai). Šių vietovių raidą lems žemės rinka, gyventojų demografiniai procesai (natūralus prieaugis, senėjimas).

Gamtinis karkasas ir gamtinė aplinka

Didžioji rajono teritorijos dalis, dėl lyguminio reljefo yra palanki agrarinei – ūkinei veiklai vystyti (išskyrus karstinį regiono dalį), ir neigiamo poveikio aplinkai grėsmė nėra tokia didelė lyginant su kalvotose teritorijose esančiais rajonais. Konceptijoje pateikiamą gamtinio karkaso užimamą teritorijų dalį reikėtų laikyti santykinai pakankama. Pasvalio rajono teritorijoje lokalizuoto gamtinio karkaso teritorijos persidengia su įvairaus apsaugos režimo konservacinėmis, intensyvaus ūkinio naudojimo, o vietomis ir su antropogeniškai aktyviomis (urbanizuotomis) teritorijomis, kurios aplinkosauginiu požiūriu yra problemiškausiasios.

Pasvalio rajono teritorijoje lokalizuotos gamtinio karkaso metafunkcinės dalys nustato svarbiausius teritorinius gamtinio kraštovaizdžio išsaugojimo prioritetus, pagrindines kraštovarkos kryptis ir ekologiniu požiūriu subalansuotas kraštovaizdžio formavimo priemones, kurių sėkmingas įgyvendinimas būtinas bendrai rajono teritorijos ekologiškai pusiausvyrai palaikyti.

Rekreacinio funkcinio prioriteto zonos

Pasvalio rajonas patenka į vidutinio potencialo rekreacinį arealą, kuris apima Biržų–Pasvalio rekreaciniai arealą. Pasvalio rajono rekreacinio funkcinio prioriteto zonų išdėstymo pagrindas – turistams patrauklių objektų pritaikymas (išlaikant rajono autentiškumą) lankymui, optimaliai ir tausojančiai išnaudojant gamtinius resursus.

Rekreacinės teritorijos. Joms priskiriami arealai prie tvenkinių, naudojami ir tinkami panaudoti rekreacijai. Šios zonos pagrindinė funkcija – teritorijos panaudojimas intensyviai ir ekstensyviai rekreacijai. Rekreacinei infrastruktūrai sukurti būtina parengti šių teritorijų naudojimą detalizuojančius planus.

Rekreacinės zonos ir rekreacinės veiklos lygis, kryptis ir apribojimai saugomose teorijose yra nustatyti šių saugomų teritorijų planavimo dokumentuose. Bendrojo plano sprendiniai neturi jiems prieštarauti.

Inžinerinės ir socialinės infrastruktūros vystymo principai

Reguluojama plėtra, kai Pasvalio rajono savivaldybės teritorijoje įgyvendinamos bendrajame ir specialiuosiuose planuose suformuluotos inžinerinės infrastruktūros (vandentiekio ir vandenvalos, atliekų tvarkymo, elektros tiekimo, šilumos ūkio, gamtinių dujų tiekimo, telekomunikacijų ir ryšių) vystymo nuostatos, užtikrins sistemingą rajono infrastruktūros vystymą palaipsniui prioritetų tvarka įgyvendinant numatytus sprendimus, efektyviai panaudojant finansinius išteklius ir darant mažiausią neigiamą poveikį aplinkai, jeigu jo nepavyktų išvengti darbų metu.

Vandentiekis ir vandenvala

Daugelis sistemų Pasvalio rajone yra patenkinamos arba prastos būklės. Daugumą jų reikalinga renovuoti. Renovuojant vandentiekio sistemas ir atsisakius susidėvėjusios įrangos, ją būtina demontuoti bei saugiai pašalinti, kad ji nebūtų potencialios taršos šaltinis tiek aplinkosauginiu, tiek kraštovaizdžio atžvilgiu, taip pat tokia įranga neturi kelti pavojaus žmonių sveikatai.

Tose Pasvalio rajono gyvenvietėse, kuriose esamo gaisrinio vandentiekio sistemos pajėgumai neatitinka poreikio, būtina numatyti reikalingos įrangos diegimą.

Elektros tiekimas

Kadangi Pasvalio rajono aprūpinimo elektra infrastruktūra yra gerai išplėtotą ir užtikrina patikimą elektros tiekimą vartotojams, esama schema turėtų būti išlaikoma.

Turi būti rekonstruojami nusidėvėję elektros tinklai, siekiant užtikrinti elektros tiekimo patikimumo ir kokybės reikalavimus, didinti elektros tiekimo efektyvumą. Ties esamais ir planuojamais elektros tiekimo tinklais ir įrenginiais turi būti išlaikomos apsaugos zonos bei jų tvarkymo režimas.

Šilumos ūkis

Pasvalio rajono centralizuoto aprūpinimo šiluma sistemose yra didelis šilumos ir karšto vandens tiekimo technologinių nuostolių mažinimo potencialas, turi būti renovuojami nusidėvėję tinklai, naikinami karšto vandens tiekimo tinklai karšto vandens ruošimą perkeliant į pastatų šilumos punktus. Šilumos tiekimo sistemos turi būti modernizuojamos, sudarant sąlygas

vartotojams savo nuožiūra reguliuoti šilumos suvartojimą.

Siekiant užtikrinti sveiką aplinką Pasvalio rajono gyventojams, centralizuoto aprūpinimo šiluma sistemose turi būti didinamas šilumos gamybos ir tiekimo efektyvumas, diegiami reikiamo efektyvumo išmetamų dūmų valymo įrenginiai. Atliekant centralizuoto aprūpinimo šiluma sistemų Pasvalio rajone renovaciją ar didinant šilumos gamybos pajėgumus, turi būti užtikrinamas modernių efektyvesnių ir ekologiškesnių technologijų pritaikymas, įvertinamos atsinaujinančių energijos išteklių ir atliekinės šilumos naudojimo, kogeneracijos taikymo galimybės.

Dujų tiekimas

Pasvalio rajono teritorijoje nutiestas magistralinis dujotiekis į Latviją lemia didelę šio rajono dujotiekio tinklų reikšmę Lietuvos mastu.

Saugiam ir patikimam gamtinių dujų tiekimui turi būti išlaikomos apsaugos zonos ir tų zonų tvarkymo režimas ties esamais ir planuojamais dujotiekio tinklais ir įrenginiais. Atstumai nuo valstybinės svarbos magistralinių dujotiekių iki pastatų ir kitų statinių, turi būti tokie, kad užtikrintų tiek dujotiekio, tiek aplinkinių pastatų ar statinių saugią eksploataciją ir žmonių apsaugą normaliomis ir ypatingų situacijų sąlygomis.

Pasvalio rajono teritorijoje turi būti rezervuota teritorija planuojamiems valstybinės ir rajoninės svarbos objektams ir jų apsaugos zonoms:

1. 0,6 mlrd. m³ talpos Vaškų požeminei dujų saugyklai, kaip numatyta Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane.
2. Magistralinio dujotiekio atšakai į Joniškėlio dujų skirstymo stotį ir Joniškėlio dujų skirstymo stočiai.

Kiti teritorijos planavimo sprendimai

Karstiniam regionui nustatytoje intensyvaus karsto apsaugos zonose būtina laikytis teisės aktais nustatytų specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų.

Saugomose teritorijose vadovautis toms teritorijoms galiojančiais reglamentais. Valstybiniai parkai, valstybiniai draustiniai steigiami, jų ribos keičiamos, tvarkymo ir naudojimo priemonės numatomos specialiuosiuose saugomų teritorijų planuose. Bendrojo plano sprendiniai, susiję su saugomų teritorijų naudojimu, gali būti įgyvendinti tiek, kiek jie neprieštarauja saugomų teritorijų specialiųjų planų sprendiniams.

Išskirtinę reikšmę saugant Pasvalio rajono kultūros vertybes tikslinga teikti statinių kompleksams ir urbanistikos paveldui.

10. VERTINIMO, ĮSKAITANT VISUS SUNKUMUS (TECHNINIUS TRŪKUMUS ARBA NEPAKANKAMAS PRAKTINES ŽINIAS IR ĮGŪDŽIUS), SU KURIAIS SUSIDURTA KAUPIANT REIKIAMĄ INFORMACIJĄ, APRAŠYMAS

Pasvalio rajono bendrojo plano keitimo (koreguojant arba keičiant kraštovaizdžio ir gamtinio karkaso sprendinius) sprendinių poveikio aplinkai vertinimas atliekamas panaudojant esamos būklės analizės duomenis. Remtasi Lietuvos statistikos departamento, Kultūros paveldo departamento, Saugomų teritorijų tarnybos, Lietuvos geologijos tarnybos, Nacionalinės žemės

tarnybos, Aplinkos apsaugos agentūros duomenimis.

Pagrindinė vertinimo problema yra ta, kad nėra aiškių metodikų, pagal kurias galima vertinti tam tikrus aspektus. Kai kurie vertinti reiškiniai yra labai kompleksiški, priklausantys nuo įvairaus netiesioginio poveikio. Dėl šių priežasčių sunku tiksliai įvertinti jų sinergines pasekmes.

11. NUMATYTŲ TAIKYTI STEBĖSENOS (MONITORINGO) PRIEMONIŲ APRAŠYMAS

Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų sprendinių stebėseną numatyta visų rūšių bendriesiems planams (Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų sprendinių įgyvendinimo stebėsenos turinio ir stebėsenos atlikimo tvarkos aprašas).

12. NETECHNINĖ SANTRAUKA

1. Įvadas
2. Bendrojo plano turinys, pagrindiniai tikslai ir sąsaja su kitais planais ir programomis
 - 2.1. Bendrojo plano turinys
 - 2.2. Bendrojo plano pagrindiniai tikslai
 - 2.3. Bendrojo plano sąsaja su kitais planais ir programomis
3. Esama aplinkos būklė ir jos pokyčiai jei bendrojo plano sprendiniai nebus įgyvendinti
 - 3.1. Esama aplinkos būklė
 - 3.2. Esamos aplinkos būklės pokyčiai, jei bendrojo plano sprendiniai nebus įgyvendinti
4. Teritorijų, kurios gali būti reikšmingai paveiktos, aplinkos charakteristikos
 - 4.1. Kultūros paveldas
 - Archeologijos paveldas
 - Urbanistikos paveldas
 - Architektūros paveldas
 - Sakralinis paveldas
 - Inžinerinis paveldas
 - Memorialinis paveldas
 - Mitologijos objektai
 - Kultūros paveldo objektų sklaida
5. Su bendruoju planu susijusios aplinkos apsaugos problemos, ypač atkreipiant dėmesį į problemas, susijusias su aplinkos apsaugai svarbiomis teritorijomis
6. Tarptautiniu, Europos Bendrijos arba nacionaliniu lygmeniu nustatyti aplinkos apsaugos ir nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos tikslai, susiję su bendruoju planu, kaip rengiant planą ar programą atsižvelgta į šiuos tikslus ir aplinkos apsaugą
7. Galimos reikšmingos tiesioginės, netiesioginės, kaupiamosios, sąveikaujančios (sinergetinės), trumpalaikės, vidutinės trukmės, ilgalaikės, nuolatinės, laikinos, teigiamos ir neigiamos pasekmės aplinkai, taip pat biologinei įvairovei, visuomenei ir jos sveikatai, gyvūnijai, augalijai, dirvožemiui, vandeniui, orui, klimatui, materialiajam turtui, kultūros paveldui (įskaitant urbanistinį, architektūrinį ir archeologinį paveldą), kraštovaizdžiui ir šių veiksnių tarpusavio sąveikai
 - 7.1. Pastabos ir komentarai dėl bendrojo plano koncepcijos pasekmių kultūros paveldui
 - 7.2. Pastabos ir komentarai dėl bendrojo plano koncepcijos pasekmių visuomenės sveikatai
8. Priemonės bendrojo plano įgyvendinimo reikšmingoms neigiamoms pasekmėms aplinkai išvengti, sumažinti ar kompensuoti
9. Pasirinktų bendrojo plano įgyvendinimo alternatyvų aprašymas, priežastys, dėl kurių pasirinktos svarstytos plano ar programos alternatyvos

Plėtos kryptys

Funkcinio zonavimo ir urbanistinės plėtros teritorijų vystymo principai
Susisiekimo sistema
Urbanizuojamų teritorijų prioritetinga plėtra
Gamtinis karkasas ir gamtinė aplinka
Rekreacinio funkcinio prioriteto zonos
Inžinerinės ir socialinės infrastruktūros vystymo principai
Kiti teritorijos planavimo sprendimai

10. Vertinimo, įskaitant visus sunkumus (techninius trūkumus arba nepakankamas praktines žinias ir įgūdžius), su kuriais susidurta kaupiant reikiamą informaciją, aprašymas

11. Numatytų taikyti stebėsenos (monitoringo) priemonių aprašymas